

A VASGRÓF

játékfilm
forgatókönyv

Író-rendező
Pozsgai Zsolt

producer
Berecz Ágnes

gyártásvezető
Tóth András

Vasgróf Kft.
2021

Szereplők:

Gróf Tisza István
Ilonka, a felesége
Denise, a sógornője
Erzsébet, Tisza lánya
István, Tisza fia
Kája, István barátnője
Plósz úr, Tisza alteregója
Károlyi Mihály gróf
Ferenc József király
Károly király
Egyéb szereplők

Történik:

1912-1918 között

A mű a játékfilm műfajának megfelelően olykor szabadon kezeli a történelmi tényeket, személyeket, eseményeket.

1. kép

Hajnali erdő Budapest mellett-külső-Nappal

Párbaj helyszíne. Segédek két pisztolyt mutatnak. Közeli a pisztolyokról. Két alak lép oda a ködben a fegyvertokokhoz, Tisza és Borhy képviselő. Megnézik a fegyvereket, bólintanak.

2. kép

Flaschback-Parlamenti ülésterem-Belső-Nappal.

Tisza István az emelvényen, beszél, de láthatóan nehezen viseli, hogy a parlamenti padosorok egyik részében ellenzéki képviselők üvöltöznek, felugranak a padokra, gesztikulálnak az elnök felé. A parlamenti patkó másik részében a kormánypártiak ülnek nyugodtan, várják a demonstráció végét.

3. kép

Hajnali erdő-Külső

Megtöltik a két pisztolyt, a segédek ellenőrzik. A háttérben a két párbajozó leveti a zakóját és a mellényét, ingre vetkőznek.

4. kép

Flaschback-Parlamenti ülésterem-Belső-Nappal

Az obstrukció folyik, az ellenzék üvöltözik, Tisza folytatná a beszédjét, nem lehet. Az elnök rázza a csengőt, de nincs értelme. Tisza lassan, méltósággal leindul az ellenzék felé. Az egyik ellenzéki most kitöri a helyéről a pad egyik darabját, nagy öröm, ujjongás, a többiek is elkezdik ugyanezt...

5. kép

Hajnali erdő-Külső

A párbajozó felek átveszik a pisztolyokat, elindulnak a helyükre. A párbajsegédek is elfoglalják saját helyüket

6. kép

Flaschback- Parlamenti ülésterem-Belső-Nappal

Tisza az egyik ellenzéki vezérrel próbál beszélni, az nagyokat fröcsögve, indulatosan válaszol neki. A magáról megfélekezett Borhy meglöki Tiszát, aki a padosorok közé esik, erre megállnak az ellenzéki képviselők. Tisza kikászálódik a padból. Ránéz Borhy-ra, majd előveszi a kesztyűjét, és arcon üti a férfit, aki ezt tudomásul veszi. Tisza megindul a padosorok között kifelé, az ellenzéki képviselők utat nyitnak neki, de mögötte folytatódik a zűrzavar. Vágóképek a türelmesen ülő kormánypártiakról, akik ülnek a padosoraikban. Majd közeli Borhyról, ahogy Tisza után

néz. Tisza visszafordul még az ajtóból, találkozik a tekintetük.

7. kép

Hajnali erdő-Külső-Nappal

Közelik az arcokról. Majd látjuk egyben a párbajt, középen a három segéd, két oldalt ingben a párbajozó felek. Tisza odaszól a segédeknek.

TISZA

Az első lövés jogát átengedem.

Borhy meglepetten néz Tiszára, felemeli a fegyvert. Tisza is így tesz, de ő vár a lövéssel. Borhy lő. Tisza állva marad, kezében a fegyver. Közeli az arcáról. Nyugodt, szinte közömbös arc. Tisza meghúzza a ravaszt. Borhy elvágódik, a három segéd közül kettő odamegy, fölé hajolnak. Láthatóan jól célzott lövés érte a jobb vállát, Borhy nyöszörög. Tisza mindezt messziről nézi. Egyik segéd int neki: „a párbajnak vége”. Tisza elindul a ködben a hintója felé.

8. kép

Angyal Híd-Külső-Reggel

Tisza István megy a hídon át, az egyik pillér mögül váratlanul elé áll Ady Endre.

TISZA

Szervusz, Bandi.

ADY

Szervusz, elnök úr.

TISZA

Mindig itt megyek át. Reggel. A hivatali automobillal átmegyek egy másik hídon, ide hozatom magam, de innen gyalog.

ADY

Tudom.

TISZA

Még nem láttalak itt.

ADY

Mert most kértek rá, menjek át.

TISZA

Kik?

ADY

A halottak. Itt megyek. A halottak élén.

TISZA

Ilyenkor alig van valaki a hídon.

ADY

Igen.

/csönd/

TISZA

Megyek tovább.

ADY

Nyomorult gyilkos vagy, ha most kollaborálsz az osztrákokkal.

TISZA

Te nem szeretsz engem, Ady Bandi, pedig mi minden este a verseidet olvassuk a szalonban, amikor...

ADY

Nyomorult gyilkos vagy, ha most kollaborálsz az osztrákokkal.

TISZA

Igazából még nem dőlt el semmi...nem biztos, hogy háború lesz, ahhoz előbb...

ADY

Nyomorult gyilkos vagy, ha most kollaborálsz...

TISZA

Az osztrákokkal, tudom, ezt már mondtad.

ADY

Köptek már le hídon, Pista?

TISZA

Nem...hídon még nem.

ADY

Tudom, mire készülsz. Én elmegyek most a kávéházba. Később szoktam, de most erre jöttem, hogy megmondjam, hogy a szemedbe mondjam, hiszen tudom, hogy erre jössz át minden reggel, a nagy demokrata, a nép között megy parlamentbe! Nem kell neki automobil, sofőr. Megy át a hídon. Tudtam, ezért jöttem, hogy

találkozzunk, pedig még nem keltem fel soha kettő előtt, nem is tudtam, hogy ilyenkor is vannak az utcán, akik mennek az utcán, vagyis felkeltem, eljöttem, hogy találkozzam veled, és hogy elmondjam, nyomorult gyilkos vagy, ha most kollaborálsz az osztrákokkal.

TISZA

Nem akarnak tovább menni?

ADY

Kik?

TISZA

Akiknek az élén...

ADY

De igen.

TISZA

És sokan vannak?

ADY

A halottak? Viccelsz? Persze, hogy sokan. A halottak sokan vannak.

TISZA

Csak hogy elbírja őket a híd..

ADY

Elbírja. Szervusz, Pista. Csak ezt akartam mondani.

TISZA

Elmondtad, jól van. Szervusz

ADY

Szervusz. /hátraszól/ Gyertek.

Tisza mosolyogva néz utána, ám hamar arcára fagy a mosoly. Ady mögött valóban árnyékokat lát, sebesült katonák árnyékait, egyre inkább tele van velük a híd, mennek Ady után.

FŐCÍM

A VASGRÓF

/Tisza István/

9. kép

Családi ebédlő Tiszáéknál-Belső-Reggel

Tisza István reggelizik, vele egy asztalnál felesége, Ilonka, és Almásy Denise grófnő, Tisza sógornője. Tiszával szemben az asztalnál, a fia, István, egyre türelmetlenebb.

ISTVÁN

A párbaj ódivatú szokás. Értelmetlen, gyilkos cselekedet.

A nők összenéznek, Tisza nem szól semmit.

ISTVÁN

Úgy gondolom, a huszadik század már nem engedhet meg magának igen barbár dolgokat.

Tisza eszik tovább, fel sem néz.

ISTVÁN

Ön, apám, nem hozhatja ilyen helyzetbe sem anyámat, sem nagynénémet, sem engem. Ha Önt ma reggel lelövik, az a családja halálát is jelenti, ezt Ön jól tudja.

Bár István egyre indulatosabb, Tiszát nem hozza ki a sodrából, eszik tovább.

ISTVÁN

Megtiltom, mint fia tiltom meg, hogy ilyesmiket kiprovokáljon magának a jövőben. Tisztában vagyok vele, hogy Ön jó lövő, de egyszer ön is célt téveszthet. Nem fogom végig nézni anyám szenvedését. Nem akarom ezt.

Tisza nem szól, István ledobja a szalvétáját, kezét csókol anyjának, kezét fog Denise-zel, és indulatosan elsiet.

ILONKA

Nem bírnám ki, ha egyszer...nem Ön győzne.

TISZA

Megsértettek. Kötelességem volt.

DENISE

És hősiesen helyt is állt. Büszkék vagyunk Önre. Önt megsértették, Ön elégtételt vett. Ahogy egy főnemeshez illik. Tisza feláll, megcsókolja a felesége homlokát.

ILONKA

Benéz hozzá? Mielőtt elmegy?

TISZA

Igen. Vacsorára várjatok csak. Nehéz napom lesz.

Tisza felmegy a lépcsőn.

ILONKA

És ha meghal?! Ha lelövik?! Erre nem gondol? Micsoda önzőség ez? Hogy élek utána? Hogy élünk utána?!

Denise nem szól, néz maga elé. Az ablak tükröződésében látjuk, Ilonka hangtalanul sír.

10. kép

Erzsébet szobája-Belső-Nappal

Tisza lánya, a tizenhat éves Erzsébet ül a kis asztalánál, és egy baba összeragasztásán ügyeskedik. Nem túl nagy sikerrel, ha valami nem sikerül, nagyokat dobant a lábával. Tisza érkezik mögé, figyeli a lányát. Erzsébet észreveszi az apját, megragadja a kezét.

ERZSÉBET

Nem tudom! Nem sikerül!

Tisza megnézi a babát

TISZA

Kérd meg Denise nénit, hogy segítsen. Nagyon jól varr.

ERZSÉBET

**Már kértem, azt mondja, magamtól kell rájönnöm, hogy kell.
Akkor fejlődök csak.**

TISZA

Akkor próbálkozz tovább. Nagyon szép lesz. Már most látni.

Megcsókolja a lánya homlokát, ki akarja venni a kezét a gyermek szorító kezéből, de csak lefejtteni lehet az ujjait. Tisza még egyszer felveszi a készülő babát.

TISZA

Büszke vagyok rád. Lelke van. Ennek már lelke van. Sikerülni fog.

Kimegy a szobából, Erzsébet türelmetlenül folytatja a munkát.

11. kép

Sötét kapu-Külső-Nappal

Ferenc József teljes pompával kíséri Ferenc Ferdinándot és feleségét. Körben fiatalok állnak. Az egyik váratlanul előugrik, rá lő Ferenc Ferdinándra. Általános káosz, az alagút bejáratánál áll Ady, és figyel a zűrzavart.

12. kép

Angyal Híd-Külső-Nappal

Tisza István megy át a hídon, az emberek megsüvegelik, köszöntik, ő csak biccent. Átnéz a híd másik oldalár, döbbenetesen veszi észre Plósz Béla állatorvosi tanárt. Mintha önmagát látná a tükörben. A férfi nyugodtan megy, majd ő is visszanéz, megemeli a kalapját. Tisza körül néz, hintók, autók jönnek arra, de köztük átmegy Plószhoz, aki megáll, tisztelettel meghajol.

TISZA
Uram...

PLÓSZ
Legmélyebb tiszteletem, házelnök úr.

TISZA
Tévedek, ha úgy látom...ön hasonlít rám?

PLÓSZ
Nem téved. Ebből már sok móka támadt az egyetemen. Ha megengedi, Plósz Béla, állatorvosi tanár.

TISZA
Ez a hasonlóság...

PLÓSZ
Megdöbbenő, valóban. Házelnök úr nem jár automobilon?

TISZA
Nem. Én szeretek sétálni az emberek között. Úgy járok be a Parlamentbe.

PLÓSZ
Ez szép, és bátor cselekedet. Azt hiszem, egy darabig egyfelé megyünk.

Elindulnak a hídon, a nyugodt orvos, és a döbbenettől még szabadulni nem tudó Tisza.

TISZA
Ön állatorvos...

PLÓSZ
Állatorvosi tanár, ha megbocsát. Most egy érdekes nap elé nézek, ugyanis megdöglött az egyik elefánt az állatkertben, és nekem kell felboncolnom.

TISZA
Ez...talán nem mindennapi.

PLÓSZ
Ez a második ilyen eset, hogy elefántba kell mennem, ugyanis csak a hátára fektetve és kitámasztva lehetséges a boncolás, és hogy úgy mondjam, felvágás után nekem be kell sétálnom az állatba.

TISZA
Én pedig ma a haderő biztosításáról szóló törvényt terjesztem elő. Amelyet az ellenzék meg kíván akadályozni. De sajnos nem parlamenti módszerekkel. Obstrukcióval.

PLÓSZ
Ó! Ez igazán érdekes.

TISZA
És a választójogi törvény módosítását, amelyet az ellenzék terjesztett elő, le kívánom venni a napirendről.

PLÓSZ
Igazán?

TISZA
Úgy gondolom, a harminc év feletti nemesek szavazhatnak csak, és a kiterjesztést a nemzetiségiekre sem javaslom. Úgy vélem, ellenkező esetben olyan mértékben felhígulna a választói kör befolyásolható és nem megfelelő információkkal rendelkező paraszttal és munkásokkal, olyan szélsőségekkel, amely Magyarország vesztét okozhatná. Ön egyetért ezzel?

PLÓSZ
Feltétlen. Úgy látom, mindkettőnkre ugyanolyan feladat vár. Be kell mennünk át az elefánt...seggébe...már ha megbocsátja ezt a gusztustalan párhuzamot.

Tisza jóízűen felnevet.

TISZA
Ez esetben igen. Minden jót.

PLÓSZ
Minden jót.

TISZA
Az ember ritkán találkozik az önmagával. Ez olykor
tanulságos lehet.

PLÓSZ
Magam is úgy vélem.

13. kép
Non secret.

14. kép

Erzsébet szobája-Belső-Nappal
Erzsébet és Denise ülnek, Denise varrni tanítja a kislányt.

DENISE
Így...át kell öltetni...látod..

ERZSÉBET
Nem tudom...a tűt nem tudom fogni...

DENISE
Szép lassan megtanuljuk.

Most észreveszi az ajtóban álló Ilonát

DENISE
Próbáld meg egyedül, jó?
Denise Ilonához megy

ILONKA
Nekem kellene...de nincs türelmem, ez a párbaj kikészített...

DENISE
Semmi baj, megértem.

ILONKA
Ilyenkor...nehezebben viselem Erzsébetet is...a lányomat nagyon
nehezen viselem ilyenkor...

DENISE
Ideglázad van. Le kell feküdnöd.

ILONKA
Nagyon köszönöm, hogy...

DENISE

Fejezd ezt be. A testvéred vagyok. Ez így van rendben.

Gyermeki üvöltés, a két nő rémülten Erzsébethez siet, a kislány nem tud megszólalni, vér jön a szájából, a szájában vette a tűt, Denise azonnal nekilát megkeresni, benyúl a kislány szájába, kiveszi. A kislány rohamot kap, a földhöz vágja magát, Denise ráfekszik, megnyugtatta. Ilonka áll, fájdalmasan nézi ezt a jelenetet. A kislány lassan megnyugszik.

15. kép

Parlamenti ülésterem-Belső-Nappal

Tisza az emelvényen, a bal oldalról nagy zaj, a jobbikon ülnek, olykor tapsolnak Tiszának.

TISZA

A honi véderő felállítása és fejlesztése céljából...

Kaas felugrik, ordít

KAAS

Milyen honi haderő? Osztrák parancsnokság alatt?

TISZA

**Jelenleg osztrák-magyar monarchiában élünk, képviselő úr, ez az oka annak, hogy még nem tűntünk el a nemzetállamok sorából.
Meg kívánom jelezni...**

Károlyi fel sem áll, ülve szól be.

KÁROLYI

Nincs itt mit beszélni, nyilvánvaló, hogy a nagyhatalmak háborút akarnak. Nemzeti haderő szükséges, bécsi irányítás nélkül!

TISZA

Befejezném a mondandómat. Őfelsége, Ferencz József olyan közös hadrendek felállítását tarja szükségesnek...

Polónyi a padra ugrik, úgy üvölt be.

POLÓNYI

Nem érdekel Ferencz József! Nemzetállamot akarunk! És hogy kimaradjunk a háborúból, ha lesz, ez a nemzet érdeke!

TISZA

A véderő felállítására kell, hogy ne érjen bennünket
váratlanul...

Károlyi továbbra is ül.

KÁROLYI

A véderő arra kell a királynak, hogy a magyar katonákat tolja
előre, ha arra kerül a sor!

TISZA

Károlyi gróf képviselőtársam elfelejti, hogy a véderőtörvényt
az ellenzék nélkül is elfogadhatjuk, a jobboldali többséggel.

KÁROLYI

Akkor mire való ez a színjáték?

TISZA

A magyar nemzet egysége szerint kívánunk eljárni...

KÁROLYI

A magyar nemzet egy esetleges háborúból csak vesztesként
kerülhet ki, ha a monarchiában marad!

TISZA

Érvényben van a kiegyezés, mely Deák Ferenc...

POLÓNYI

Ne jöjjön most ezzel! Deák nemzetáruló volt!

Polónyi szavaira a baloldal nagy ovációba kezd

TISZA

Ha Deák nincs, ez a nemzet...

KÁROLYI

Nem süllyedt volna oda, hogy olyan ember szónokolhasson az
emelvényről, mint Tisza István!

Tisza nyugodtan reagál

TISZA

Elfelejti, hogy én a jobboldalt képviselem, azt, amelyik a
választói akaratból került többsége Önökkel szembe! Önök kiket
képviselek, Károlyi gróf?

KÁROLYI

Mi azokat, akik az általános választójogtól megfosztva, a
jelenlegi választási törvény szerint nem szavazhattak! Mi

azokat, akik a haladás szellemében le akarnak számolni a királlyal, és köztársaságot akarnak.

TISZA

A jelenlegi választási törvény felülvizsgálatára is lesz lehetőség...

Most felugrik Kovács, ordítani kezd.

KOVÁCS

Hogyan? Hogy a jobboldal megszavazza magának a módosításokat!
Obstrukciót hirdetünk!

TISZA

A nemzet érdeke jelen pillanatban nem az, hogy a jobboldal obstrukcióval próbálja meggátolni a parlament munkáját!

Apponyi felugrik, és Kaas elő áll.

APPONYI

Ez nem parlament! Ez bécsi önkény!

KAAS

Követeljük az esetleges háború esetére az esetleges semlegesség előzetes kimondását!

Kaas szembeüvölt vele, már az összes baloldali képviselő ordít.

APPONYI

Megőrült, Kaas! Háború kell, saját hadsereggel!
Magyarországnak vissza kell szereznie évezredes tekintélyét!

KAAS

Magyarországnak béke kell és függetlenség!

APPONYI

Magyarország csak háborúval lehet független!

TISZA

Kérem az ellenzékot, hogy belső vitáit...

KAAS

Hány magyar életébe kerüljön a terve, Apponyi? Függetlenségi törvénye!

APPONYI

Mikor? Most, amikor ezeknek többségük van a magyar országgyűlésben?

BALOLDALIK
Obstrukció! Obstrukció!

A baloldal skandalja a szöveget.

KAAS HÍVEI
Béke! Nincs háború!

APPONYI HÍVEI
Háború! Háború!

Lökdösődés kezdődik, valaki ismét felszakít egy padról egy lécet, azzal fenyegetőzik, teljes a zűrzavar a baloldalon. Tisza közben odamegy a helyükön nyugodtan ülő jobboldali képviselőkhez, az egyik eléje siet, megbeszélnek valamit, a képviselő ezt elmondja a többieknek is, Tisza lassan visszamegy a helyére, a szószékre. Közben továbbra is nagy a hangzavar, amit Tisza mond, nem is hallják a baloldali képviselők.

TISZA
A jobboldali képviselők javaslatára házszabály módosítás megszavazására vagy elvetésére kérem a képviselőket. Az obstrukciót elkövető teljes baloldali ellenzék a magyar országgyűlés üléseit az elkövetkező két hónapban ne látogathassa, a munkában ne vegyen részt. Magatartása ellentétes az ország döntő érdekeivel. Kérem, aki a házszabály módosítással egyetért, felállással szavazzon.

Tisza előveszi a zsebkendőjét, ez a jel, a teljes jobboldal feláll. Ezt észreveszik az ellenzéki képviselők.

KÁROLYI
Hé?! Mi ez? Miféle szavazás?

TISZA
Megállapítom, hogy a tisztelt ház a módosító indítványt elfogadta, tehát a következő két hónapban az ellenzéki képviselő urak az üléseken nem, csak a bizottság munkájában vesznek részt.

POLÓNYI
Ki hirdette ezt ki?

TISZA
Megtörtént. Köszönöm!

Apponyi felfut az elemvényre, félrelöki Tiszát.

APPONYI
Hazaárulás! Az ellenzék nem lehet kitiltani!

TISZA

Kérem a képviselőket, a határozat végrehajtása érdekében hagyják el az üléstermet, hogy az érdemi munkát folytathassuk.

KOVÁCS

Erőszakkal nem vitethet ki! Magunktól nem megyünk!

TISZA

Felszólítom a parlamenti véderőt, hogy az ellenzéket kísérvék ki a teremből!

KOVÁCS

Hazaárulók! Hazaárulók!

Parlamenti véderő jön be, erőszakkal kikísérik a képviselőket, van, aki ellenáll, azokat megbilincselik, úgy viszi ki, nagy dulakodás, lárma, hazaárulózás. Mivel az ellenzékiek nincsenek túl sokan, hamar végeznek. A teremben csönd lesz.

TISZA

Folytathatjuk a munkát. Megkezdjük az általános vitát a honi véderő fejlesztéséről.

16. kép

Kovács ellenzéki képviselő lakása-Belső-Nappal

A képviselő, akit már láttunk az ülésteremben, fel-alá járkál a meglehetősen sivár lakásban. Felesége, Olga kifejezéstelen arccal ül egy széken egy egyszerű fésülködőköpenyben.

KOVÁCS

Nekem is vannak jogaim. Az élethez is, a politikához! Mi az, hogy bennünket kizár a parlamentből, csak mert nem értünk egyet?! Jó, te most azt mondod, bennem van a hiba, mert biztos úgy viselkedtem..hogy viselkedtem volna?! A nemzet érdeke minden előtt! Aki itt nem tartozik a felsőbb arisztokráciához, az dögöljön meg?! Aki nem ért egyet, rohadjon meg?! Máshogy gondolkodunk, és?! Ez baj?! Verekedtem, jól van, mert nem bírtam tovább. Igen, összeverekedtem Károlyival, mert nem bírtam azt a grófi góggját, ő könnyen beszél, hatezer hold van mögötte, de mi van mögöttünk?! Mióta az ellenzéket vezetem, mindenünk elveszett! És te engem hibáztatsz? Nem. Te vagy a legjobb feleség a világon. Igaz, hogy mióta a parlamentben ellenzékben vagyok, nem fogom vissza magam. Igaz, ezért a parlamenti munkámért járó pénzt sem folyósítják, mert letiltották, állítólag megrongáltam az épületet. Igen, felgyújtottam a függönyt tiltakozásul. És a többi. És te? Igazi társam voltál és vagy, Olga. Te kiálltál mellettem.

Pedig tudod, ha csatlakozom a kormánypártokhoz, ma meg van a szülő, nem kell eladnunk az aranyaidat, az ékszereidet, megtarthattuk volna a házunkat, és nem nyomorognánk ebben a régi házban, amíg azt is el nem veszik tőlünk. Te vagy a legjobb asszony, Olga, mert ezt bírod velem! Mert tudod, hogy igazam van! És a történelem is engem igazol majd! És jól van, el kellett adnunk a jobb ruháidat is, de velem vagy, és ez a lényeg! Hiszel bennem! Te vagy nekem a hit! Te vagy nekem a megmaradás ígérete! Hogy folytatnom kell! Mert igazam van! Mert hitem van. Semmink sem maradt, de van hitünk. Ez a legfontosabb ellenzéki magatartás.

Olga nagyot ordít, felugrik, nekimegy Kovácsnak, üti, ver, rúgja, köpködi, közben üvöltözik, a köntös szétcsúszik, meztelenül veri a férjét.

OLGA

A kurva anyádat!!! Rohadjál meg, te szerencsétlen hülye, a kurva anyádat pofázol te folyton, hogy folyjon ki a szemed, te idióta, visszamegyek anyámhoz, meztelenül, mert te annyira hülye vagy, hogy egy ingre valót nem tudsz megkeresni! A kurva anyádat, te szerencsétlen!

Veri, rúgja a földön fekvő Kovácsot, aki nem védekezik, csak zokog, egyre csak zokog. Majd Olga is elfárad, a férje mellé zuhan, átölelik egymást.

17. kép

Egyetemi terem-Belső-Nappal

Szemináriumi hallgatók várják a professzort, köztük István, Tisza fia elkülönülten ül, körmöl valamit. Megjelenik a Professor, a hallgatók a helyükre ülnek. Mielőtt a Professor bármit mondhatna, Lékai János hallgató áll fel

LÉKAI

Mielőtt Professor elkezd a szemináriumot, kérem, hallgassa meg az egyetemi diáktanács kérelmét.

PROFESSZOR

Hallgatom, fiam.

LÉKAI

A szeminárium hallgatói kéréssel fordultak a diáktanácshoz, mely a kérelmünket helyben hagyta. E szerint nem kívánunk egy szemináriumon részt venni ifj. Tisza István egyetemi hallgatóval. Kérem, vagy őt tiltsa ki, vagy mi nem látogatjuk a továbbiakban az előadásait.

PROFESSZOR

De miért?

LÉKAI

Információink szerint a hallgató apja olyan törvényeket támogat a magyar országgyűlésben, melyek ellentétesek a magyar érdekekkel. Nem kívánunk hazaárulókkal, sem azok leszármazottaival egy levegőt szívní.

PROFESSZOR

Maguk megbolondultak! Nem képzelik, hogy kitiltom a magyar országgyűlés elnökének fiát? Mi köze a napi politikához a görög bölcseletnek, amit tanítok önöknek?!

LÉKAI

Ön mondta, professzor úr, hogy a görög bölcselet mindig aktuális.

PROFESSZOR

De nem a napi politikában!

ISTVÁN

Hagyja, professzor úr. Magam kérem felmentésemet a szeminárium látogatása alól.

PROFESSZOR

Ki nem tilthatom...de ha magától megy... jól van.

Nagy, örömteli lábdobogás a diákok körében, a Professzor kipakolja a jegyzeteit.

18. kép

Angyal Híd-Külső-Nappal

Tisza és Plósz mennek a hídon, időnként emberek mennek el mellettük, kalapot emelnek, kivétel nélkül megdöbbennek a két férfi hasonlóságán.

TISZA

Mert még nem vagyunk felkészülve az általános választójogra. Ahhoz előbb a legalsó rétegekben is olyan műveltségi szintet kell elérnünk, amely az értelmes döntés lehetőségét biztosítja.

PLÓSZ

Olyan ez, mint az evolúció. A kőbalta korának is meg van a maga ideje.

TISZA

Pontosan. Én szeretném legjobban, ha ez az idő eljön. De a műveletlen tömegek választójoghoz juttatása a szélsőségeket erősíti, ért engem? A szélsőségek pedig anarchiába vezetik az országot.

PLÓSZ

A majmok egy bizonyos fajtájánál figyelhető meg hasonló jelenség.

TISZA

Igazán?

19. kép

Budai sikátor-Külső-Nappal

István megy könyvvel a kezében a sikátorban. Váratlanul egy kapualjba berántják.

20. kép

Angyal Híd-Külső-Nappal

Tisza és Plósz mennek tovább.

TISZA

Én akarok háborút? Pont én? Egész életemben a békére vágytam. Politikusként, apaként, mindenhogy. Nem akarok háborút, de látom, a háború elkerülhetetlen.

PLÓSZ

Ez tremachia. Az állatoknál is megfigyelhető. Döntéskényszer. Hiába nem akarja, akkor is úgy dönt, ahogy dönt.

TISZA

De látnom kell az európai hatalmak fegyverkezését, látnom kell a németek igyekezetét, az oroszok terjeszkedni vágyását...és látnom kell a balkáni népek önrendelkezési törekvései hova vezetnek. Én akarok háborút?! A világ akarja.

21. kép

Budai sikátor-Külső-Nappal

Négy alak veri Istvánt, aki megpróbál védekezni, de azok túlerőben vannak, némán ütök-verik, majd István a földre rogy. A négy alak eltűnik.

22. kép

Angyal Híd-Külső-Nappal

Tisza és Plósz mennek a hídon.

TISZA

Itt van ez a Duna. Károlyi gróf a Dunamenti népek köztársaságát akarja. Ahogy Kossuth. Én is azt szeretném, ha mindenki megérintené egymást, és a nemzetségek békében élnének. Ki akart tárgyalnia románokkal, a szerbekkel, a bosnyákokkal, nem én?!

PLÓSZ

De. Igen.

TISZA

De ők nem akarják! A románok, a szerbek, a bosnyákok! És igazuk van. Önrendelkezést akarnak. Miért kellene nekik a föderáció, mondja meg?

PLÓSZ

Idealizmus. Károlyi idealizmusa fel fogja darabolni ezt az országot. Az lesz a baj, nem a háború.

TISZA

Ön rendkívül tájékozott a politikában.

PLÓSZ

Nem. Csak figyelem az állatokat. És levonom a tanulságokat.

23. kép

Budai sikátor kapualj-Külső-Nappal

István lassan mozdul, vérzik az orra, a szája. Váratlanul egy fiatal lányalak hajol felé.

KÁJA

Segítsek?

KÁJA

Kája vagyok. Vagyis Klára. De a nővérem nem tudta kiejteni az r-betűt, így maradtam Kája. A szemináriumba beengedtek, mint lányt. Ott láthattál volna, ha rám nézel. Segíthetek?

ISTVÁN

Van egy...zsebkendő...

KÁJA
Persze.

ISTVÁN
De ez most véres lesz...

KÁJA
Mi, fiatal lányok megszoktuk a fehér vásznon a vért. Majd
kidobjuk.

ISTVÁN
Mit mondtál...ki vagy...és miért...

KÁJA
Gróf Károlyi Mihály fiatalabb sógornője vagyok. Szerintem ő
veretett meg. A sógorom.

ISTVÁN
Te Károlyi...

KÁJA
Tizenhét vagyok. Mivel főnemes, nagykorú. Nyugodtan
mutatkozhatsz velem, és meg is csókolhatsz. Nem számít bűnnek.
De a csókot nem javaslom, ha nem akarsz még több vért az
arcodon.

ISTVÁN
Hogy kerülsz ide...

KÁJA
Az egyik kastélyunk itt van a várban. Láttam, ahogy elkaptak.
Te aztán nagyon bírod, az ütésekkel. Mutasd az arcod...ne aggódj,
tanultam kegyelmes nővér tanfolyamon. Sebkitözést.

ISTVÁN
Károlyi...apám egyik ellenfele...

KÁJA
Engem ez nem érdekel. Én kommunista vagyok. Az a tervem, ha
idősebb leszek, vonatokat robbantok fel. Mutasd magad, ne
mozogj...

24. kép

Sötét Kapu- belső-Éjjel

Fiatal papok vonulnak gyertyával a kezükben az alagúton át.
Énekelnek. Mögöttük német harci járművek nagy füstben,
zajban.

25. kép

Tiszáék ebédlőjében-Belső-Reggel

Tisza István, Ilonka, Denise reggeliznek

Csönd.

ILONKA

Tegnap ideglázam volt.

DENISE

De már jól van. Rozmaringos fürdőt készítettem neki.

TISZA

Aggódok, kedvesem.

ILONKA

Ó, nem kell, látod, elmúlt. Én aggódok miattad.

TISZA

Felesleges. Kitiltottam a képviselőházból az ellenzéket. Ma lehet dolgozni.

ILONKA

Akkor jó.

TISZA

Találkoztam a hídon...

DENISE

Igen?

TISZA

Nem. Nem fontos.

Nyílik az ajtó, István jön be, az arca csupa seb, Ilonka felsikít.

ISTVÁN

Jó reggelt. Van friss sonka? Éhes vagyok.

Tisza mintha észre sem venné.

ISTVÁN

Tojással lenne jó. Tegnap megverték.

ILONKA

És most szólsz?

ISTVÁN

Éjjel kettőig a Gellérthegyen voltam. Utána megvártam ott a hajnalt. Szép.

ILONKA

Kik vertek meg? Miért?

ISTVÁN

Kérdezd apámat.

Minden szem Tisza felé fordul. Tisza a fiához hajol.

TISZA

Mutasd az arcod. Semmi komoly. Szépen ellátták.

ILONKA

Szépen ellátták? Agyonverik a fiadat...

TISZA

Úgy látom, él. És jó kedve van.

DENISE

És ehhez meg kell verni?

TISZA

Nehéz idők jönnek, fiam. Ne mászkálj egyedül. Rendelhetek melléd valakit, de inkább nézz körül mindig.

ISTVÁN

Köszönöm, van már testőröm. Vele voltam a hegyen is. Beszélgettünk. Sokáig.

ILONKA

Ki az?

ISTVÁN

Gróf Károlyi Mihály kisebbik sógornője. Klára.

Döbbenet. Tisza rámered a fiára.

ISTVÁN

Ne játszunk színházat, apám, ez nem a Rómeó és Júlia. És különben is nagyon fiatal. Még.

TISZA

Klára...a kisebbik...

ISTVÁN

Igen. Kommunista. Vonatokat akar robbantgatni, ha felnő.

ILONKA
Vonatokat?! Miért?

ISTVÁN
Megkedveltem. Miattad vertek meg, valami ellenzéki ügyről
suttogott közben az egyik.

TISZA
Feloszlattam az ellenzéket. Meg fogom találni, ki volt.

ISTVÁN
Nem kell. Ennek köszönhetem ezt a barátságot. Igazad van.
Jobban kell vigyáznom magamra. Vagy gyakrabban lenyilatkozni a
sajtónak, miben értek egyet apámmal, és miben nem. Ebben
például nem. Ellenzék nélkül nincs országgyűlés. Még
Monarchiában sem.

Tisza feláll, megöleli a fiát, csókot nyom Ilonka homlokára,
kezet fog Denise-zel, elindul kifelé. Váratlan sikítás,
Erzsébet siet be, feldúlt, kezében a babája, átfogja Tisza
lábát.

ERZSÉBET
Ne menj el, ne menj el, ma, apus! ne menj el!!!!!!!

DENISE
Kicsikém...

ERZSÉBET
Nem akarom, most nem lehet!!!!Nem lehet.

Szorítja Tisza lábát. István oda siet, felkapja a kislányt,
leül vele, ölébe veszi.

ISTVÁN
Erzsikém...szeretsz engem?

ERZSÉBET
Szeretlek, de apusnak nem szabad, nem szabad.

ISTVÁN
Ő az ország egyik első embere, érted? Neki mennie kell.

ERZSÉBET
De nem ma! Nem ma!!!! Ma nem!!!

Zokogva a bátyja mellébe bújik, Ilonka csak nézi a kislányt,
aztán összenéznek Tiszával, aki int, és kimegy. Erzsébet zokog
István ölében.

26. kép

Angyal Hídon-Külső-Nappal

Együtt mennek Plósz Béla és Tisza

TISZA

Mohács után állandó megaláztatásban éltünk. Megszállás, terror. Aztán forradalom. És a monarchia volt az egyetlen államforma, amely alatt fejlődött az ország.

PLÓSZ

Ez így van, elnök úr.

TISZA

Nézze a várost. Mikor épült így meg?

PLÓSZ

A kiegyezés után, ez kétségtelen.

TISZA

Erős hatalom mellett kell állnunk. Nincs más esélyünk. Így is kivívtuk, hogy saját belügy, külügy lehessen, saját piac.

PLÓSZ

És a nemzetiségek is lecsöndesedtek. Sőt, a zsidók soha nem látott lehetőségeket kaptak. Éltek is velük.

TISZA

Úgy van. Szükségünk van a jómódú és hazafias zsidóság segítségére, amit ők adnak a kereskedelmi gyakorlati érzékükkel, sokoldalúságokkal, az feltétlen a haza érdekeit szolgálja.

PLÓSZ

Egyetértünk.

TISZA

Tehát lehetne ezt az országot jól kormányozni.

PLÓSZ

Bízzunk benne.

Tisza észrevesz most egy nagy automobilt, kiugrik az útra, dühösen az érkező autó elé megy, általános pánik, a hintók, autók megállnak.

TISZA

SZÁLLJ KI!

Az automobil megáll, Tisza áll előtte.

TISZA
SZÁLLJ KI, KÁROLYI MIHÁLY!

KÁROLYI
Mit akarsz?

Károlyi letekeri az ablakot, de Tisza azonnal kirángatja az autóból.

TISZA
Ne merészeljeteK még egyszer a fiamhoz nyúlni.

KÁROLYI
Miért? Mi történt?

TISZA
Tegnap megveretted.

KÁROLYI
Ennyi ember előtt akarsz kompromittálni? Hiába, én nem párbajozom veled, az idióta gyerekek játéka. Én a demokrácia híve vagyok, és abban nincs párbaj. Vedd le rólam a kezéd.

TISZA
Elnézést, gróf úr. Túl heves voltam.

KÁROLYI
Nem tudok a fiad megveréséről. De utána nézek a frakcióban. Elképzelhető, hogy a tegnapi aljas trükkötök után valakiben feljött a gőz.

TISZA
Ott volt a sógornőd is.

KÁROLYI
Melyik?

TISZA
Amelyik robbantani szeretne.

KÁROLYI
Akkor tudom. Kommunista. Ő nem szervezhette ezt.

TISZA
De tudnia kellett róla, ha a közelben volt. Ne merjeteK még egyszer hozzáérni a fiamhoz.

Ellép a kocsi mellől, Károlyi beszáll, indulnak. Tisza visszamegy Plószhoz.

TISZA

Elnézést, hogy megvárakoztattam.

PLÓSZ

Semmiség. Ugye, Károlyi Mihály gróf volt...

TISZA

Igen.

PLÓSZ

Nagyon helyesen cselekedett.

TISZA

Köszönöm.

Mennek tovább.

TISZA

Ma találkozom az uralkodóval. A parlamenti ülés után,
Gödöllőre megyünk. A kastélyba.

PLÓSZ

Nagyszerű. Kérem, adja át neki tiszteletteljes üdvözetemet.

TISZA

Maga ismeri a királyt?

PLÓSZ

Természetesen nem. De mit lehet tudni? Hátha ő ismer engem.

Tisza felnevet, nevetve mennek tovább.

27. kép

Parlamenti ülésterem-Belső-Nappal

Tisza a szónoki emelvényen, csak a kormánypártiak ülnek a padsorokban

TISZA

Természetesen senki sem akar háborút. A háborút nem akarni szokták. Hogy úgy mondjam, nem én akarom a háborút, a háború akar engem. Látni kell, hogy nagyhatalmak féltik gyarmataikat, a német egység csak fegyveresen oldható meg, ahogy az olasz is. Mindenkinek érdeke a háború, noha nem akarja senki. Én a legkevésbé. De ha mégis sor kerül rá, úgy kell ott állnunk, teljes készültségben, ahogy még soha. És ehhez most az uralkodó is megad minden segítséget. Ma találkozom vele Gödöllőn, és arról szeretnék beszámolni neki, hogy a magyar

parlament józan kormánypárti többsége elfogadta a véderőtörvényt. Most tehát szavazásra teszem fel a kérdést...

Váratlanul zaj, Kovács hangja a karzatról.

KOVÁCS

Nem teszel fel te semmit! Ellenzék nélkül nincs törvény! Nincs semmi! Dögölj meg, Tisza István!

Leugrik egy pisztollyal a kezében, közben, ahogy esik, lead két lövést Tisza felé, aki nem mozdul, csak áll, mint a párbajnál. A képviselők felugranak, Kovács a földön, körülnéz. Látja, Tisza áll az emelvényen, semmi baja. és mielőtt még a képviselők kicsavarnák a kezéből a pisztolyt, önmagát is fejbe lövi. Tisza most odaér.

TISZA

Küldjétek orvosért. Meghalt?

EGY KÉPVISELŐ

Nem...nem halt meg...úgy tűnik...

TISZA

Makacs ember. Milyen fegyver az ott?

MÁSIK KÉPVISELŐ

Nem láttam még ilyet... több löveg... amerikai fegyver lehet.

TISZA

Amerikai... kezdődik.

28. kép

Gödöllői kastély parkja-Külső-Nappal

Ferencz József és Tisza sétálnak a parkban.

FERENC JÓZSEF

Biztosabb, ha itt a parkban beszélgetünk, mint a kastélyban.

TISZA

Ahogy óhajtja, felség.

FERENC JÓZSEF

Önre ma rálóttek.

TISZA

Ez a magyar parlamentben előfordul.

FERENC JÓZSEF

Vigyázzon magára. Miniszterelnökként most csak Önre számíthatunk.

TISZA

Miniszterelnökként? Hiszen...

FERENCZ JÓZSEF

Én a jövőről beszélek, gróf. Ön hamarosan miniszterelnök lesz.

TISZA

Hallgatom, felség.

FERENC JÓZSEF

Úgy tudom, a jobboldali képviselők nem ellenzik a haderőreformot.

TISZA

Nem. Mind mellette állnak. És erős többségben vagyunk.

FERENC JÓZSEF

Az ön véleménye változatlan?

TISZA

Személy szerint ragaszkodom az osztrák-magyar kiegyezési paktumhoz.

FERENCZ JÓZSEF

A német császár háborút akar. Előbb-utóbb el fogja érni, hogy ez létre is jöjjön. Ön tudja, ebben az esetben nem lehetünk semlegesek.

TISZA

Úgy gondolom, ilyen esetben a német haderő először az osztrák-magyar monarchia területét rohanná le.

FERENCZ JÓZSEF

Úgy van. És ebben a hadi manőverében támogatnál őt a szerb és a román területek.

TISZA

EZ nem kétséges, felség.

FERENC JÓZSEF

Nem először fordul elő, hogy a két nép, az osztrák és a magyar érdekei megegyeznek.

TISZA

És remélem, nem utoljára.

FERENC JÓZSEF

Az osztrákok nem akarnak a nagy német birodalom részesei lenni. Önállóak kívánnak maradni. Ahogy a magyarok is.

TISZA

Furcsa paradoxon ez, felség, de így van.

FERENCZ JÓZSEF

Meg tudja erről győzni a magyar parlament ellenzékét is?

TISZA

Félek, nem. Ők az elszakadással vannak elfoglalva pont akkor, amikor ez elvben és gyakorlatban is lehetetlen.

FERENC JÓZSEF

De ön támogatja a haderőreformot a háborúba való belépés előkészületeként?

TISZA

Igen. Nem szívesen, de támogatom.

FERENC JÓZSEF

Kényszerből?

TISZA

Jobb lenne kényszerből, felség. Sajnos, meggyőződésből támogatom.

FERENC JÓZSEF

Köszönöm. Szeretek ide járni. Gödöllőre. Szeretem ezt a helyeket, a magyarokat, gróf.

TISZA

Meg vagyok róla győződve, felség.

FERENC JÓZSEF

Csak a magyarok feljelentős népség. Minden nap átlag hatvan feljelentést kapunk, magyar magyar ellen. Önt is rendszeresen feljelentik. Tegnap ezért, mert egy kislányt rejteget a pesti bérelt villában.

TISZA

Ő a lányom, sajnos betegen született.

FERENC JÓZSEF

És ön nem rakatta intézetbe, mint a többi főúr.

TISZA

Nem érezném embernek magam, ha így tennék.

FERENC JÓZSEF

Kedvelem önt. Látta már az új vadaskertetet?

Sétálnak tovább.

29. kép

Kórházi szoba-Belső-Nappal

Ilonka és Denise érkezik nagy izgalommal, Kovács az ágyban.

ILONKA

Jó napot, Gyula, jobban van? Üljön kicsit feljebb,
így...megigazítom a párnáját.

KOVÁCS

Elnökné Asszony...

DENISE

Hoztunk magának befőttet, az ilyenkor jót tesz.

ILONKA

Pedig nem voltam ám túl jól, a hóhullámok miatt nem tudok
kimenni a házból, de hallottuk, mi történt.

DENISE

Ilonka összedobott magának egy kis galamblevest, az is jó
ilyenkor.

KOVÁCS

Fejbelövésre...

DENISE

Aranyos, nem? Pánikban van! De ahogy meghallotta, hogy maga
lelőtte a férjét, azonnal nekiállt levest készíteni...

ILONKA

Denise, ne mondj ilyet, nem lőtte le, rálőtt...biztos, hogy el
sem akarta találni, igaz, Gyula?

KOVÁCS

Lehet, hogy nem is...

ILONKA

Anyám és nagyanyám is mindig azt mondták, a jó befőtt felér
minden orvossággal. De ezt majd a leves után...ide ülök, nem
haragszik, az ágyára, nehezen állok, remegnek a lábaim, az

orvos nem tudja, mitől, szerinte ez pszichés...megkérdezhetnék
itt valakit, magának jó orvosa van?

KOVÁCS

Igen...majd megkérdezzük...Aha...az lehet...

ILONKA

De hát mit tegyen egy asszony, ha rálőnek a férjére? És
katolikus? Tehet mást, mint megbocsát? Nem. Össze kell magát
szednie, nem? Hogy van a kedves felesége? Egyszer voltak
nálunk, emlékszik, hogyne emlékezne...milyen jókat nevettük
vele, igaz, Denise? Szép, kövér asszony.

DENISE

Már lefogyott, láttam a múltkor a zálogház előtt. Hogy van a
felesége, Gyula?

GYULA

Ő jól van...nagyon jól...sokat nevet...

ILONKA

El akartuk őt is hozni, de Szekszárd messze van.

Nyílik az ajtó, Tisza István belép, megáll.

KOVÁCS

Szervusz, Pista.

TISZA

Szervusz, Gyula.

KOVÁCS

Ülj le, nem ülsz le?

TISZA

A fejed?

KOVÁCS

Jól van. Vagy legalábbis... most nem tudom... kiszedtek belőle pár
szilánkot, de a golyó az átment, tudod...

TISZA

Ez a szerencse. Hogy nem maradt bent.

KOVÁCS

Ha bent marad, az baj.

TISZA

Egyél, Gyula.

ILONKA

Hú...azt hiszem, rám jött a gyomorideg...

DENISE

Aranyos! Mindig ez van, ha ilyen stresszes helyzetbe kerül...

ILONKA

Jobb is, ha magukra hagyjuk őket...hadd beszéljenek...

DENISE

Így igaz, gyere, drágám...kikísérlek...

Ilonka előre indul, Denise visszalép, Tiszához megy, halkan.

DENISE

A feleséged ötlete volt...ez képtelenség, rád lőtt, ez egy gyilkos...ő meg főzni kezdett neki galamblevest katolikus alapon...azt hiszem Ilonkát mégiscsak szanatóriumba kellene...

TISZA

Ezt még egyszer nem akarom hallani. Tőled különösen nem.

Denise kimegy Ilonka után.

KOVÁCS

Jó ez a galamb.

/csönd/

KOVÁCS

Én...szeretnék elnézést kérni, Pista. És gondolom...a golyók megrongálták a faberakásokat...

TISZA

Igen.

KOVÁCS

És a múltkor is...amikor a többi ellenzékivel összetörtük a padokat, meg amikor felgyújtottam a függönyöket...igazad volt, hogy kitiltottál minket, Pista. Az asszony nehezen viselte, hogy a fizetés nem jött, de aztán megbékélt. Igazad volt.

TISZA

Örülök, hogy belátod.

Tisza kinéz az ablakon, kint a felesége összegörnyedve a falnál, hányni próbál, Denise aggódva tartja.

KOVÁCS

Figyelj, Pista... gyere közelebb... csak neked akarom...

Tisza sóhajjt, közelebb megy.

KOVÁCS

Mióta ez volt...és ide hoztak... én megváltoztam Valahogy a fejbelövés után... és az, hogy élek, érted, valahogy úgy érzem... úgy érzem... már nem vagyok ellenzéki.

TISZA
Nocsak.

KOVÁCS

Megszűnt bennem az ellenzékiesség...értem minden gondolatodat, igazad van a haderőről, a szövetségről Ferencz Józseffel, a királlyal...ezt megértettem. Mint egy megvilágosodás, érted? És nagyon sajnállak, hogy pont te, az igazi pacifista kénytelen vagy asszisztálni egy ilyen háborúhoz, de igazad van, mi mást tehetnél? És ilyenkor a magyar hazafiaknak egy dolguk lehet csak...melléd állni. És csakis melléd. Apponyi...nem lehet miniszterelnök, első nap kivégeztetné a nemzetiségieket...alacsonyabb faj, mondja mindig, tudod...

TISZA
Tudom.

KOVÁCS

Károlyi sem...ő titokban bolsevik, tudod? Levelezik Leninnel, tudtad?

TISZA
Igen.

KOVÁCS

Andrássy meg...ha az apja lenne, még talán, de ez a fiú...ez nem...szóval ilyenekre jöttem rá, miután fejbe lőttem magam. Kormánypárti lettem, érted? Valamit eltaláltam ott bent a fejemben, ami ezt eddig megakadályozta...az agy csodálatos dolog, igaz? Lehet, hogy ezt kellene? Fejbe lőni az ellenzékieket, persze vigyázva, hogy csak így, ahogy én...

TISZA
Nem hiszem, hogy mindenki megmaradna, úgy, mint te.

KOVÁCS
Csak egy ötlet volt. Persze, nem biztos.

/csönd/

KOVÁCS

Ki is végeztethetnél volna, Pista. Ott helyben.

TISZA
Felgyógyulsz. Visszajössz. Átúlsz a kormánypárti padsorba. És minden rendben lesz.

KOVÁCS

Én nem láttam még...ilyen jó embert...ilyen jó miniszterelnököt.

TISZA

Mennem kell.

KOVÁCS

És a hölgyek?

TISZA

A feleségem biztosan rosszul lett, Denise grófnő pedig hazaviszi.

KOVÁCS

Kézcsókom a feleségednek és az unokahúgodnak.

TISZA

Átadom.

KOVÁCS

Elnök úr... várj. A fiadat a budai szabadkőműves páholy verette meg. Nem mi voltunk.

30. kép

Angyal Híd-Külső-Reggel

Tisza István elgondolkodva megy az Angyal Hídon, alig vannak, szinte senki. Egy oszlop mögül előugrik váratlanul egy japán férfi, Horuki Jamuta, rákiált Tiszára.

JAMUTA

ハンガリー首相自身？

TISZA

Nem tudom, kérem, szerintem a várhoz ott kell felmenni a siklón.

JAMUTA

再び私は聞いたが、前回、首相自身？

TISZA

Ön nagyon ideges, higgye el, mi szeretjük a külföldieket. Ha turisták. Ha nemzetiségiek, vagy lerohanni jönnek az országot, az más, de Ön keleti, és nyilvánvalóan tisztességes szándékai vannak...

JAMUTA

今、あなたは私の国を代表して実行されます。

Fegyvert fog Tiszára, miközben üvöltözik.

TISZA

Én Magyarország miniszterelnöke vagyok, azonnal tegye el a fegyverét, és távozzon!

JAMUTA

あなたは、次の世界を破壊する力に立っている。私は余裕がありません。

TISZA

Felszólítom, álljon el az utamból! Azonnal!

JAMUTA

あなたは、次の世界を破壊する力に立っている。私は余裕がありません

Felhúzza a fegyvert, löne, de váratlanul érkezik Ady, és rákiált.

ADY

あなたは MR に内閣総理大臣に何をしたいですか？

JAMUTA

今、あなたは私の国を代表して実行されます。

ADY

私はハンガリーの詩人だ、すぐに銃を置く！

Jamuta nem törődik vele, ismét Tiszára fogja a fegyvert, Ady nekirohan, a japán átesik a korláton, bele a vízbe. Ady néz utána, Tisza is mellé lép.

ADY

Mennyivel könnyebbek ezek a japánok, hogy fennmaradnak a vízen, látod?

TISZA

Ez japán? Mit akart?

ADY

Megölni téged. Merénylő.

TISZA

De miért?

ADY

Nem vagy egy túl tájékozott miniszterelnök. A japánok hajnalban hadat üzentek nekünk.

TISZA
Hajnalban?!

ADY
Az időeltolódás miatt.

TISZA
Ja, igen. És honnan tudsz te japánul?

ADY
Nem tudtam, hogy tudok. Költő vagyok, ösztönből dolgozom. Látod, mit csinálsz, miniszterelnök úr? Világháborút. Már a Angyal Hídon sem tudsz úgy átjönni, hogy ne lőne rád egy japán. Ezt akartad?

TISZA
Nem magyarázom el neked. Olvashattad a lapokban az álláspontomat. És velem az egész nemzet.

ADY
Igen, tudom. Rengeteg az önkéntes. Mennek védeni a magyar ugart. Annyi a jelentkező, hogy nincs elég katonai egyenruha, igaz?

TISZA
Igaz. Varratni kell újakat.

ADY
Van, aki, ha nem felel meg katonának, öngyilkos lesz. A szívére veszi.

TISZA
Vannak, sokan.

ADY
Pista, még kiszállhatsz. Még megegyezhetsz az oroszokkal. Azok leállítják a szerbeket. Megegyezhetsz a franciákkal, azok leállítják a románokat. Semlegesek lehetünk.

TISZA
Nem látom a...seregedet...

ADY
Ez az. Eltűntek a halottak. Eddig jól megvoltam velük. De most nincsenek itt. Most valóban nagy baj lesz, Pista. Könyörgöm!

A híd másik oldalán Plósz siet el, Tisza észreveszi, Plósz megemeli a kalapját, megy tovább.

TISZA

És ki állítja le Ferencz Józsefet, meg a császárt? Ki? Azonnal lerohannak bennünket, erre várnak századok óta, ezt pont te ne tudnád?!

ADY

Akkor legalább a halál. Nemzethalál. És az újrakezdés.

TISZA

Kikkel?! Kikkel kezdesz újra? Nem érted, hogy nem tehetünk semmit?!!!!

ADY

Gyáva vagy. Gyáva az egész országgyűlés. Ezt az első világháborút is el fogjuk veszíteni. Nekünk utoljára győztes háborúnk a pozsonyi csatával volt. Ne gyere nekem Nádorfehérvárral, meg ilyenekkel! Ott csak csatákat nyertünk, háborút soha! Hallgass Károlyira. Szövetkezz az oroszokkal, ott úgyis győzni fog a kommunizmus, velük még életben maradhatunk.

TISZA

Te ittál, Bandi?

ADY

Igen. A kávéházból jövök. A Japán Kávéházból. Elkeseredtem a japán hadüzenet hírére. Ittam reggelig. Már a japánok is. Pedig azok rokonaink, tudtad?

TISZA

Ezt így nem... Miért üzent nekünk hadat Japán?!

ADY

Mert meg akarja szerezni a német gyarmatokat, a Mariana szigeteket, a Karolina szigeteket, a Marsall szigeteket és Csingtao német gyarmatvárost Kínában.

Érkezik egy automobil, kiszállnak belőle izgatottan Károlyi, Andrássy, Apponyi

APPONYI

Miniszterelnök úr! Minden rendben! Háború lesz! Háború van!

KÁROLYI

Azonnal állítsa meg az előkészületeket, miniszterelnök úr! Ki kell nyilatkoztatni a semlegességet!

ANDRÁSSY

Kiválóan haladnak a besorozások, de a nemzetiségieket csak közkatonai rangba szabad felvenni, a színmagyarok lehetnek segédtsztek, erre figyeljen oda, miniszterelnök úr...

KÁROLYI

Ady Endre...maga itt van...beszéljen vele, hasson rá, én
elintézem, hogy az oroszok...

APPONYI /ordít/

Az oroszok fojtották vérbe a szabadságharcunkat! Én, mint a
Kossuth hagyaték egyedüli képviselője ellenzek minden
közeledést az orosz gyilkosainkhoz!

ANDRÁSSY

Ez lesz a magyar történelem legdicsőségesebb háborúja! Bécs
hadat üzent Szerbiának!

APPONYI

Németország hadat üzent Oroszországnak és Franciaországnak!
Franciaország azonnali lerohanása várható!

ANDRÁSSY

A Monarchia hadat üzent Oroszországnak! Szerbia hadat üzent
Németországnak!

APPONYI

Nem hiába bíztuk meg azt a szerb diákot a trónörökös
megölésével! Minden rendben lesz!

KÁROLYI

Megbíztuk?! Ki bizta meg?!?!

APPONYI

Az most mindegy. Franciaország hadat üzent Németországnak,
Nagy Britannia hadat üzent a Monarchiának, vagyis nekünk!
Éljen Tisza István miniszterelnök! Magyarország a dicsőség
útjára lépett!

ANDRÁSSY

És ezzel a háborúval megoldhatjuk a nemzetiségi kérdést is!
Tótokat, szerbeket, szlovákokat az ágyuk elé! Csodálatos napok
ezek, miniszterelnök úr!

APPONYI

Franciaország hadat üzent Bécsnek!

TISZA

És Japán is hadat üzent nekünk.

Általános döbbenet.

APPONYI

Ez nem...miért... ezt nem hallottuk...

TISZA

Az időeltolódás miatt...nem hallottátok még.

APPONYI

Akkor ez már világháború! Nagyszerű!

KÁROLYI

**A japánok is...ha a japánok is...akkor végünk!!!...Bandi, beszélj
vele, rád hallgat!**

Ady megvonja a vállát, nézi a vizet, majd felteszi a kalapját, elindul a ködös hídon, a többiek bámulnak utána, de Tisza utána siet

TISZA

Bandi...

ADY

Igen?

TISZA

Azt mondtad... az első világháború...

ADY

Így mondtam volna? Szerintem nem. Nem emlékszem.

TISZA

De, így mondtad... lesz másik is?

ADY

Én honnan tudjam?

APPONYI

Tulajdonképpen ki ez?

KÁROLYI

A legnagyobb élő magyar költő.

ANDRÁSSY

Igazán?

Ady megy el a ködben, a többiek néznek utána.

31. kép

Sötét kapu - Belső- Nappal

Tánclépésekben frontra induló, vidám bakák mennek, mellettük színesbe öltözött, őket vidáman búcsúztató lánykák. Énekelnek egy dalt, mely a frontra menő katonai örömeiről szól. Zeng az alagút. Táncolnak.

32. kép

Gödöllő királyi kastély-Belső-Nappal
IV Károly magyar király és Tisza István

TISZA

Én már egyszer felesküdtem Ferencz József magyar királynak.

KÁROLY

De Ferenc József meghalt.

TISZA

Az esküm érvényes. Az eskü belülről kötelez, függetlenül
élettől és haláltól.

KÁROLY

Ön Magyarország miniszterelnöke, mely országnak a monarchián
belül én vagyok a királya. Ezt remélem, nem kétli?

TISZA

Nem, felség, természetesen nem.

KÁROLY

Tehát én adom ki a feladatait.

TISZA

A feladataimat a magyar országgyűlés határozza meg.

KÁROLY

De most háború van, miniszterelnök úr. Rendkívüli állapot. Én
vagyok a hadsereg főparancsnoka.

TISZA

Úgy tudom, ez még én vagyok.

KÁROLY

Már nem. Sőt, ha Önön múlik, Magyarország még a háborúból is
kilép.

TISZA

Azt sajnós nem teheti.

KÁROLY

Sajnos? Katonáink győznek a harctereken. Nem ismeri a
jelentéseket?

TISZA

Én csak az áldozatokról tudok.

KÁROLY

A hódító háborúknak a célja egyértelmű. Politikai, hatalmi térnyerés. A legjobb úton vagyunk afelé, hogy a monarchia és szövetségese, Németország nagyhatalmi szerepkörbe kerüljön.

TISZA

Félek, ez nem fog megvalósulni.

KÁROLY

Ön kétségbe vonja az eredményeinket?

TISZA

Nem, felség. Ez a háború az én álláspontom szerint védelmi háború. A magyarság védelme. Tisztában vagyok vele, ha nem csatlakozunk a Monarchiához és a német császárhoz, a román és szerb erők az oroszokkal szövetkezve eltörlik a föld színéről Magyarországot. Míg Ausztria a német egység része lenne, és valóban világhatalmi tényező.

KÁROLY

Ön szerint Bécsnek nem érdeklik a magyarok?

TISZA

A magyarok sorsa nem. Úgy vélem, tétlenül nézték volna végig a magyarság kiirtását.

KÁROLY

Milyen szavakat használ?

TISZA

Az ön elődje, Ferencz József felvilágosult uralkodó volt. Ő a magyarok hadi szereplését javasolta a nemzethalál helyett. Ő látta a lényegét.

KÁROLY

Én Ön szerint én nem vagyok alkalmas erre a feladatra?

Tisza áll, megenged magának egy mosolyt, amely felháborítja a királyt.

KÁROLY

Ön szerint az én vezetésemmel ez a háború vesztes háború lesz?!?!

KÁROLY

Válaszoljon.

TISZA

Egész pályafutásom alatt a békét akartam. A megegyezést szerbekkel és a románokkal. Háború nélkül. A trónörökös

meggyilkolása egyértelmű háborús provokáció volt, annak a szerencsétlen szerb diáknak semmi köze hozzá, ezt ön is nagyon jól tudja.

KÁROLY
Nem értem Önt.

TISZA
Károlyi gróf köztársaságot akar, a többi miniszterelnök jelölt a háborús helyzetet a magyarországi nemzetiségek felszámolására, kiirtására használta volna fel Ausztria és a Németország támogatásával. Ezt nem hagyhattam. És Ferencz József sem akarta ezt. Ezért nevezett ki miniszterelnöknek. És én ezt vállalom, akkor is, ha az országomban nemzetárulónak tartanak sokan. Nem volt más alternatíva.

KÁROLY
Nem értem, miről beszél. Az ország lázban ég a hadi sikerek miatt. Aki nem alkalmas katonának, bánatában öngyilkos lesz.

TISZA
Igen, ez sajnos így van.

KÁROLY
Nos, megismertem az álláspontját. A monarchia és saját személyemmel kapcsolatban. Ezek után nyilvánvaló, hogy nem lehet tovább miniszterelnök.

TISZA
Tisztában vagyok vele, felség.

KÁROLY
Önként mond le?

TISZA
Igen.

KÁROLY
Rendben van. Az országgyűlésben megteheti. Magam is ott leszek. Távozzhat.

TISZA
Még van egy kérésem, felség.

KÁROLY
Ezek után?!

TISZA
Mint tudja, a debreceni huszárezredben szolgáltam. Szeretném felvenni ismét a szolgálatot, és az olasz frontra menni a II. debreceni huszárezred után.

KÁROLY

Megboldogult nagybátyám emlékére, aki valamitől kedvelte önt,
a kérését teljesítem. Ezredesi rangot kap. Intézkedem.

Tisza kimegy, Károly dühösen felrúg egy vázát, az darabokra
törik.

33. kép

Üzemcsarnok-Belső-Nappal

Munkásgyűlés van Kája ül középen a munkások gyűrűjében,
mellett István. Kája már tizennyolc éves, nagy hévvel
magyaráz.

KÁJA

Ez a háború csak a munkásosztály szervezett ellenállásával
állítható meg! Az orosz munkások szövetségének támogatását
tudhatjuk magunk mögött. De a budapesti munkásszövetségnek, a
kommunista sejteknek is meg kell alakulniuk. Ez a háború
megöli a fiatal férfiakat, benneteket ingyenes robotra
kényszerít a gyárakban, a nyomor egyre nő, az éhínség és a
járványok pusztítanak közöttetek. Másfél millió magyar
pusztult el eddig, és még legalább ugyanennyi fog vagy
elpusztulni, vagy elhurcoltatni a szibériai munkatáborokba. Mi
hasznotok nektek ebből az egészből?

Szomorú munkások ülnek körben.

KÁJA

Készítettem egy kivonatos könyvet Marx műveiből a munkásság
történelmi szerepéről és a feladatokról. Hatalmas változások
előtt állunk. Lesz választójogotok, ti lesztek a képviselők,
ti fogtok dönteni az ország sorsa felől. Tisza István
miniszterelnök áruló, háborúba sodorta az országot, a
munkásság kötelessége, hogy ezt az országot megmentse a
további áldozatoktól. Károlyi Mihály köztársaságot akar, de
csak azért, hogy átmentse a főurak hatalmát, és a királyi
rendszert megdönthesse, nem társadalmi érdekből, kizárólag
saját anyagi haszna miatt. Áltatnak benneteket nemzeti
önállósággal. De a teljes önállóságot csak a szocializmus és a
kommunizmus hozhatja meg. Ettől lesztek újra emberek.
Menjetek, és alakítsátok meg a sejteket. A nyomdai költségeket
fizetem. A szervezés miatt bosszúból elbocsátottak segélyt
kapnak. Minden rendelkezésre áll a munka megkezdéséhez.

Induljatok

A munkások halkán beszélgetve szedelőzködnek, a vezetők Kájához mennek, aki pénzt ad nekik, azt elteszik, kimennek az üzemcsarnokból.

ISTVÁN

Apám már nem miniszterelnök. Délelőtt beadta a lemondását, a király elfogadta.

KÁJA

Ez a lényegen nem változtat

ISTVÁN

Andrássy Klára grófnó...!

KÁJA

Már nem sokáig.

ISTVÁN

Ezek az emberek azért alakítanak sejteket, mert fizeted őket.

KÁJA

Tudom.

ISTVÁN

Fogalmuk sincs azokról a filozófiákról, amelyekről beszélsz.

KÁJA

Majd lesz. Elolvassák Marxot, és lesz.

ISTVÁN

Nagy részük nem tud olvasni.

KÁJA

Olvasókörökben ismerik meg a tartalmát, már ezt is megszerveztem.

ISTVÁN

Ha elfogy a pénzed, megtagadnak, feljelentenek.

KÁJA

Tudom. És ennek mégis így kell lennie. Itt a papi ruhád, vedd fel.

ISTVÁN

Nem mondtam, hogy elvállalom.

KÁJA

Teológiára jártál, nem? Lehetsz pap.

ISTVÁN

Nem szenteltek fel.

KÁJA
Az nem érdekes.

ISTVÁN
Gondolod, hogy a katonák a fronton hallgatnak rád? És tömegesen leteszik a fegyvert, megtagadják a szolgálatot, hazajönnek, ellenállnak?

KÁJA
Vagyis nem jössz velem? A gróf úr! A fiatal gróf! Igazad van. Apád háborús bűnös, vagyonotok van, nem kellett katonának sem menned, ülsz a hülye könyveid között, és aggódsz az ország sorsán! Szánalmas vagy. Nem is értem, miért engedtelek ide. Még az is lehet, hogy te fogsz beköpní bennünket, miattad buknak le idő előtt a munkástanácsok.

István felnevet.

KÁJA
Ezen nem kell nevetni.

ISTVÁN
Szeretlek.

KÁJA
Nem érek rá. Holnap indulok a frontra. Veled, vagy nélküled, mindegy. Azt hiszem, nélküled jobb lesz. Nem akarok veled lenni. Semmi közünk egymáshoz.

34. kép

Kája budapesti lakása-Belső-Éjjel

Kája és István vadul csókolják egymást, még ruhában, vad ölelkezés.

KÁJA
Honnan... tudtad meg a címemet?

ISTVÁN
Nem volt nehéz. Én is gróf vagyok.

KÁJA
Akkor tudhatod, hogy nem lehet bejelentés nélkül rárontani egy fiatal grófnőre...

Ölelkeznek tovább.

35. kép

Tiszáék hálósobája-Belső-Éjjel.

Ilonka ül egy karosszékekben otthoni köntösben. Tisza lép be.

TISZA
Fel sem öltöztél?

ILONKA
Nem.

TISZA
Ez a felsőrend bálja. El kell mennünk. Minden évben elmentünk. Együtt.

ILONKA
Most nem.

Csönd.

ILONKA
Megöregedtem, István. Beteg is vagyok. Gyűlölöm a nyavalygásaimat. Iszonyatos állapotban érzem magam.

István odalép hozzá, felemeli.

TISZA
Ugyanolyan gyönyörű vagy, mint amikor megismertelek.

ILONKA
Nem hazudhatunk...ez a megöregedett bőr...ezek a foltok...

István megcsókolja Ilonka karját.

ILONKA
Vége van. Mi már ezt...

Tisza megcsókolja a száját.

ILONKA
És mi sem érintkeztünk...legalább...és már azt sem bántam, hogy a cselédekkel vagy, ha vagy...mert megértem, hiszen én már...

Tisza lebontja Ilonka köntösét.

ILONKA
Elkészél a bálról. Te nyitod meg.

TISZA
Nem érdekel a bál.

Megcsókolja Ilonka mellét, a nő becsukja a szemét.

ILONKA
Nem szabad. Nem lehet.

36. kép

Kája lakásának fürdőszobája-Belső-Nappal
Kája és István a nagy vaskádban ölelkeznek.

ISTVÁN
Három éve figyellek. Eljárok a szemináriumaidra. Figyeltem,
ahogy kamaszként meghülyítetted a gyári munkásokat. Vagy a
parasztokat a birtokaidon. Ahogy felosztottad közöttük a
földjeidet.

KÁJA
Legalább tanultál valamit.

ISTVÁN
Igazi nő lett a kis Johannából.

KÁJA
Miféle Johanna?

ISTVÁN
Az orleans-i.

Kája lehúzza István fejét a víz alá, ott folytatódik a csók.

37. kép

Dal.
DOUBLE SCORT MIX.
Kája nappalija-Belső-Éjjel
Tiszáék hálósobája-Belső-Éjjel

Kája és István a földön, meztelen ölelkeznek, combok, vállak,
testképek.

Tisza és Ilonka a hatalmas, közös ágyban. Ilonka szégyenérzete
nehezen, de oldódik. Tisza egyre hevesebben öleli, Ilonkában
lassan felszakadnak a gátak.

Szól a dal, a két helyszínen vágott közeli jelei, olykor nem is
tudjuk, melyik közeli testkép kinek a teste, összeáll a vágott
képekből a két szeretkezés.

38. kép

Kája nappalija-Belső-Hajnal

István ölében a nagy fotelben Kája, kuporodik,
kapaszkodik a férfiba.

ISTVÁN

Itt a reverendám. Ha akarsz, veled megyek. Ha van veled egy
pap, lehet, hogy eredményesebb az agitáció.

KÁJA

Nem az én akaratom. Akkor gyere, ha meggyőződésből jössz. Ha
tisztában vagy a munkásosztály világküldetéséről. És ha azt
akarsz, hogy a szerencsétlen parasztok visszaérjenek aratásra
ebből az értelmetlen háborúból. Csak akkor.

ISTVÁN

Mondtam neked valamit a gyáracsarnokban.

KÁJA

Nem figyeltem.

ISTVÁN

Szeretlek.

KÁJA

Figyelj rám...te kedves bolondnak tartasz, pedig én hiszek ebben
az egészben, érted? Hiszek a munkás- és parasztosztály
hatalmában és a kommunizmusban. De ha most a háborúban megölik
őket, kivel fogjuk megcsinálni?

ISTVÁN

Hallod, amit mondtam?

KÁJA

Vigyáztál rám...nem ért hozzám még senki...tudtad? Eddig senki. De
te vigyáztál rám, hogy így éljem át az elsőt. Köszönöm.

39. kép

Tiszáék hálószobája-Belső-Hajnal

Tisza és Ilonka együtt az ágyban. Tisza kibontakozik az
ölelésből. felkel, elindul kifelé. Majd visszanez. Ilonka is
őt nézi. Nagyon komolyan nézik egymást. Majd Ilonka
elmosolyodik. István is. István kimegy.

40. kép

Sötét kapu-Belső-Nappal

Huszárok vonulnak végig az alagúton, huszár nótát énekelnek, büszkén vonulnak a lovak.

41. kép

Tiszáék ebédlője-Belső-Reggel

Tisza huszáregyenruhában ül az asztalnál, reggeliznek. Vele szemben Ilonka és Denise. Csönd van, terhes csönd.

TISZA
István?

DENISE
Nem jött haza. Pedig tudja, hogy indulsz.

TISZA
Hol van?

DENISE
Azt hiszem, a fiatal grófnónél.

TISZA
Szemináriumon?

DENISE
Valószínű.

ILONKA
Mi ez az egész, István?!!!! Mi ez a szeminárium-cirkusz? Mi ez a maskara magán?!

TISZA
A második huszárezred ezredese vagyok.

ILONKA
Megbeszélte velem? Megkérdezett? Elmegy a frontra, anélkül hogy ezt megbeszélje velem?

DENISE
Gyengélkedtél az éjjel, Ilonka, hagyd most...

ILONKA
Te ne beszélj velem úgy, mint egy elmebeteggel! Nem gondolja, hogy ehhez nekem is közöm van? Itt hagy minket a háború kellős közepén?! Micsoda egy önző férfi maga! Itt hagyja a fiát, a lányát, engem?! Nekem nem lehet közöm hozzá, én nem szólhatok bele?!

TISZA
Így döntöttem.

ILONKA
Maga nem dönthet nélkülem! Húszonöt évet adtam eddig magának az életemből, és a továbbiakat is magának szánom! Bejelenti, hogy harcolni megy?! Hova?! Miért?!

TISZA
Nem lehetek itthon, amikor a fiainkat ölik a frontokon.

ILONKA
Mi köze magának ahhoz? És egyáltalán miféle gondolkodás ez? Hiszen maga is gyűlöli a háborút! És mégis belevitte az országot!

TISZA
Ezek a fia szavai.

ILONKA
Igen, István nincs itt, nem akar találkozni magával! A fiam látni sem akarja az apját! És én ezt néztem tétlenül?!

TISZA
Mi mást tehetne.

ILONKA
Hogy azt mondom magának, elég volt! Azonnal menjünk vissza a birtokra, vigyük Erzsébetet, Istvánt és Deniset, vagy ha kell azt a megbolondult elvtárs-grófnőt is! Békét akarok magunknak, István!

TISZA
Olyan is lesz.

ILONKA
És ha megölik ott? Ha elesik? Erre nem gondol, miféle fájdalmat okoz nekünk, a családjának?!

DENISE
Ilonka, István ezredes...

ILONKA
Te ebbe ne szólj bele! Követelem, hogy vesse le ezt a ruhát, és csomagoljunk! Induljunk azonnal a birtokra! Nagyon jól tudta, hogy reggel beöltözik, és indul. És nem szólt róla. Ma éjjel nem szólt róla.

TISZA
Nem volt rá alkalom.

ILONKA
Gyűlöölöm önt.

Belép egy Katona.

KATONA
Ezredes úr, megérkeztünk a kocsival.

TISZA
Várjanak kint. Azonnal megyek.

Kisiet.

42. kép

Erzsébet szobája-Belső-Nappal

István belép a szobába, Erzsébet huszonegy éves, de ugyanúgy babát varr, mint az első időkben. Meglátja az apját, megőrül.

ERZSÉBET
Szép vagy, apus...

ISTVÁN
Visszajövök. Most ezt varrod?

ERZSÉBET
Tudok varrni. Szép?

ISTVÁN
Igen. Nagyon szép.

ERZSÉBET
Varrtam apusnak tárcát...

Átad egy primitív módon megvart tárcát, István kinyitja, az egyik felén egy fémlap. Csodálkozva néz a lányára.

ERZSÉBET
Varrtam bele...hogymint ne gyűrődjön...

István elteszi a tárcát a belső zsebébe, megcsókolja a lányát, kimegy a szobából. Erzsébet az ablakhoz fut. Látja, apja megy ki a kapun, egy katonai jármű vár rá, a katona tiszteleg, István beszáll az autóba.

43. kép

Tiszáék ebédlője-Belső-Nappal

A két nő is az ablaknál áll, látják, ahogy Tisza távozik.

DENISE

Megyek, ellátom a kis Erzsébetet..

ILONKA

Nem kell, köszönöm, Denise, majd én.

DENISE

Hiszen eddig..

ILONKA

Eddig te láttad el, igen, mert az a rögeszméd, hogy nem bírom látni sem a lányomat. Ez nem így van.

DENISE

Dehogyan...te egyszerűen könnyen elgyengülsz, majd segítetek...

ILONKA */indulattal/*

Nem kell! Nem érted?! Nem kell segítened!

Elindul. Megáll, megfordul.

ILONKA

Ne haragudj rám. Igazágtalan voltam veled és vele az imént. Éjjel elbúcsúzott tőlem. Mi elbúcsúztunk egymástól, és ő vissza fog térni. Éreztem az ölelésén.

DENISE

Elbúcsúzott..

44. kép

Erzsébet szobája-Belső-Nappal

Ilonka jön be, az ablaknál álló lányához siet.

ILONKA

Gyere, kis szívem, megyünk fürdeni és haját mosni...

ERZSÉBET

Ezt eddig Denise néni szokta.

ILONKA

Mostantól én. Érted? Mindig én. Mindig veled és együtt.

ERZSÉBET

Bementem éjjel a szobátokba.

ILONKA

Igazán?

ERZSÉBET

Nem tudtam.

ILONKA

Mit?

ERZSÉBET

Hogy ez ilyen.

Csend.

ILONKA

Két ember szereti egymást, akkor ilyen is van. Ölelkeznek, szerelmeskednek.

ERZSÉBET

Az jó lehet.

ILONKA

Most azt akarod..mondani... neked nem lesz ilyen.

ERZSÉBET

Nem.

Ilonka átöleli a lányt.

ILONKA

Én is azt hittem..már nagyon hosszú ideje, hogy nem ölel senki szerelemmel, úgy, ahogy apád az éjjel. Én voltam az oka. Senki más. Ő szerette volna. Mindig. Én voltam az oka. És téged pedig ugyanígy szeretni fog valaki. Mert lehet, hogy más vagy, mint a többiek, de fiúban is van, aki hasonlóan él, mint te.

ERZSÉBET

Megkeressük?

ILONKA

Igen. Megkeressük. Megtaláljuk. Megkeresem, megtalálom neked. Megkeresem, megtalálom neked, esküszöm.

Erzsébet mosolyog. Belép István.

ISTVÁN

Apa... már elment.

ILONKA
El. Harcolni.

ISTVÁN
Én is búcsúzni jöttem...egy időre...

ILONKA
Menjetek mind, itt van ő nekem, nekem ő itt van. Menjetek.
Hagyjatok itt.

45. kép

Sötét kapu-Belső-Este

Szekér elől, a szekéren halott katonák hevernek nagy összevisszaságban, véresen. Mögöttük feketébe öltözött lányok, asszonyok, énekelnek. Vonul a menet.

46. kép

Isonzó mellett-Katonai sátor-Belső-Nappal

Tisza tisztekkel körülvéve a térkép fölé hajol.

TISZA

Látják, uraim? Az olasz támadást követően az Osztrák-Magyar Monarchia háromfrontos háborút kénytelen vívni, ugyanis a balkáni fronton a szerbek, a keleti fronton az oroszok ellen küzdünk. Mivel Olaszország csapatai túlerőben vannak, hadvezetésünk a jól védhető Isonzó-folyónál és Júliai-Alpoknál akarta az olasz támadást megállítani, ennek érdekében az 5. hadsereget és két másik hadtestet csoportosítottunk az Isonzó vidékére. A Dolomitok előterét feladtuk. Az olasz hadsereg létszámfölénye ellenére a felszereltség és a hadvezetés színvonala tekintetében alul múlta a miénket. A harcokban az olaszok másfélszer annyi embert vesztek, mint a Monarchia csapatai. Svetozar_Borojević kiváló stratégiájának köszönhetően a Monarchiának ez a határa a legjobban megszervezett frontvonal. Német részről egy hadosztály támogatja az itt harcoló Monarchia erőit.

Váratlanul lebben a sátorponyva, kint autózúgás, Tisza és a tisztek meglepve néznek fel. Hirtelen bevonul egy egész

csapat: Ilonka, Denise, Apponyi, Andrásy, Károlyi, Kovács, Ady és Csinszka.

DENISE
Meglepetés!

ILONKA
Milyen jól áll az egyenruha, Pista! Megjöttünk!

DENISE
Gyönyörű vagy, Pista! Irigylem Ilonkát!

A tiszteknek Tisza int, azok távoznak.

APPONYI
Szervusz, kérlek!

KÁROLYI
Szervusz! Hallom, győzelmek ismét?

ANDRÁSSY
Leölve az egész környék, rendben van!

KOVÁCS
Így érdemes itt lenni! Mint győztesek!

ADY
Szervusz, Pista, bemutatom neked Csinszkrét, a menyasszonyomat!

CSINKSZA
Végtelenül örülök, hogy látom, miniszterelnök úr, évek óta várok erre a találkozásra, micsoda szemek, micsoda férfias szemek!

ADY
Fejezd be ezt, Csinszka.

TISZA
Kezicsókolom...szervusz, Ilonkám...uraim...igazából ez egy háborús front...hogyan kerültök ide?

APPONYI
Az én ötletem volt, hogy látogassunk meg.

KÁROLYI
Ha már olyan demokrata vagy, hogy huszáregyenruhát öltesz, és magad is részt veszel a harcokban – mi sem maradhatunk mindig otthon.

TISZA
Harcolni jöttetek?
/Nagy nevetés/

ANDRÁSSY

Ugyan, dehogy, csak meglátogatni!

KOVÁCS

Elhoztuk Ady Endrét is, mert tudtuk, hogy kedvelitek egymást.

ADY

Ez nem igaz. Én nem jöttem volna, de Csinszka annyira szereti Olaszországot...mit tehetnék mást?

TISZA

Üljetek le, vagy...

ILONKA

Adnak itt rendesen enni?

DENISE

Hoztunk mindent, kolbászt, sonkát...meg ami kell egy háborúhoz...

TISZA

Jól vagy, Ilonkám?

DENISE

Bírta az utat! Egészen elképesztő! Jót tesz neki a háború, igaz, drágám?

ILONKA

Igen, úgy tűnik. A háborútól jobban vagyok.

KÁROLYI

És milyen jól szervezett, tiszta ez a tábor.

APPONYI

És látom, a nemzetiségiek külön sátrakban, hátul.

KOVÁCS

Győztünk, elnök úr?

CSINSZKA

Nálam már mindenképpen győzött, elnök úr.

ADY

Nem szólok még egyszer!

TISZA

Nos, csatákat nyertünk, és jól tartjuk magunkat, ez kétségtelen...

ILONKA

Ez az ágyad? Elég kényelmes ez, nem fáj a derekad?

TISZA
Igazából nem érek rá ezzel törődni.

APPONYI
Otthon minden rendben van, ne aggódj. A parlament teszi a dolgát.

KÁROLYI
Megszereztünk még kétmillió pengőt a hadikiadásokra.

TISZA
Igazán? Honnan?

ANDRÁSSY
Pár ellenzékinék lefoglaltuk az eltitkolt bankszámláit Bécsben.

TISZA
Végtelenül örülök, hogy az ország legnagyobb költőjét vendégül láthatom.

/csönd. Ady ránéz, majd ő is kezet nyújt. Nagy öröm, üdvivalgások./

CSINSZKA
Mondtam, hogy örül majd neked, Bandi!

TISZA
Gratulálok a menyasszonyodhoz, Bandi. Nagyon...bájos hölgy.

ILONKA
Hol van itt egy tűzhely? Hoztunk pörköltet, azt nem ették meg a politikus urak, azt jól eldugtam. Megmelegítem.

TISZA
Itt nincs, de várjunk.../kiszól a sátorból/Antalfy huszárőrnagy úr!

Belép Antalfy, szintén ragyogó huszárruhában

ANTALFY
Parancs!

TISZA
Ezt legyen szíves melegítse meg. Pörkölt.

ANTALFY
Értettem! Kézcsókom a hölgyeknek!

TISZA

Várjon...meg tudja magyarázni, hogy tudtak ideáig jutni a
hölgyek és urak?

ANTALFY

Az olaszok hadállása közepén jöttek át, nem tehattünk semmit,
fogalmam sincs, hogy vannak még életben. Amikor pedig átértek,
a képviselői mentelmi jogukra hivatkoztak. Hagynunk kellett.

TISZA

Értem. Menjen melegíteni.

ILONKA

Megyek én is, ellenőrzöm, gyere Denise, ezt nem hagyjuk a
férfiakra!

DENISE

Persze, drágám, menjünk...Pista, nagyon büszkék vagyunk rád...az
egész család...

ILONKA /Tisza elé áll/
Ez nagyon szép dolog, Pista...pedig nehéz nélküled, iszonyatosan
hiányzol. De ha tudom, hogy te a katonáiddal vagy, én olyan
büszke...De...indulás...a férfiak mindig odaégetik a
pörköltet...gyerünk, Denise...

CSINSZKA

Ez a huszártiszt is milyen...

ADY

Fejezd be.

/kintről ágyúdörej/

APPONYI

Mi ez?!

TISZA

Ez a front, képviselő úr. Az olaszok időnként lövik az
állásainkat.

APPONYI

Persze. De amíg itt vagyunk, felfüggeszthetnék.

KÁROLYI

Latba vetettem minden kapcsolatomat, hogy külön alkut
köthessünk titokban az oroszokkal. Ha ez sikerül, nem
támogatják a szerbeket és a románokat, és könnyebb lesz.

TISZA

Kivel tárgyaltok?

KÁROLYI

Van egy közvetítőnk. Kohn Béla.

APPONYI

Kedves, elkötelezett fiatalember.

KOVÁCS

Még sokra viszi. És perfekt orosz.

TISZA

Ismerem, heves ellenzéki volt.

ANDRÁSSY

Pista... azt hiszem, már beláthatod, ez a háború jó ötlet volt.

TISZA

Azt hiszem, ha maradnál pár napot, felhúznál egy egyenruhát, kapnál puskát a kezébe, nem így gondolkodnál.

APPONYI

Miért? Hiszen győzünk! Egyfolytában!

TISZA

Ez csak a propaganda... nem győzünk mindenhol.

KOVÁCS

Nem lehetne itt szétnézni egy kicsit? Olyan érdekes egy ilyen tábor.

TISZA

De, természetesen. /kiszól/ Antalffy őrnagy!

Antalffy bejön, női kötény van előtte/

ANTALFFY

Parancs!

TISZA

Hagyja a nőkre a főzést, és kísérje körbe a táborban a képviselőurakat.

ANTALFFY

Értettem. Uraim!

APPONYI

Ó, ez igazán... kezet foghatunk hőseinkkel. A magyar katonákkal.

Apponyi, Kovács, Andrásy, Károlyi kimennek Antalffy után

47. kép

Félig leégett majorsági épület a fronton-Belső-Nappal

Kája és István ülnek közösen, körülöttük katonák, van, aki sebesült, hallgatják Káját és a papi csuhában ott levő Istvánt.

KÁJA

Gondoljatok az otthon hagyottakra. Ti kétkezi munkások vagytok, földművesek. Most van a legtöbb munka.

KATONA I

Gondolunk épp eleget. Nincs, aki szántson, minden tönkremegy.

ISTVÁN

Vagy gondoljatok a szeretteitekre...

KATONA II

Édesanyám halt meg, nem mehettem el a temetésére sem.

KÁJA

Ez a háború eldőlt, ezt már ti is látjátok. Vagy meghaltok itt a fronton, vagy hadifogságba estek, ami ki tudja, hány év Szibériában, vagy még messzebb...

48. kép

Tisza sátor-Belső-Nappal

Ady és Csinszka ülnek az ágyon Tisza nézi őket. A beszélgetés alatt időnként nagy robaj, becsapódó ágyúgolyók, olyankor vágóképek a frontról.

ADY

Megtaláltam életem szerelmét. Ez az itt.

CSINSZKA

Verseket ír hozzám.

TISZA

Örülök. Bár te vérbajos vagy, Bandi, ha jól tudom.

CSINSZKA

Igen, de az minket nem zavar.

ADY

Nem zavarja. Pista...kérni jöttünk. Azért viseltem el ezeket az idiótákat az automobilonban...ideáig.

TISZA

Parancsolj velem.

Hatalmas ágyúgolyó becsapódás a közelben.

CSINSZKA

Hú, ez közel volt!

TISZA

Igen. Nincs sok időnk. Mondd.

ADY

A gyámügyi hivatalnál kellene protekció, illetve egy levél, egy engedély tőled. Feleségül akarom venni Csinszkat.

CSINSZKA

Hozzá akarok tartozni. Betegségében, bajában, szenvedéseiben...

ADY

Fogd be a szád. Szóval szerelemből el akarom venni, de az apja, Boncza Miklós, hiszen ő Boncza Berta, a Csinszka csak...mindegy, szóval Boncza, akit te is ismersz...

TISZA

Hogyne. Államtitkárom volt, ő intézi otthon helyettem a hivatali teendőket. Kedvelem.

ADY

Ő nem akarja adni. Márpedig Csinszka életkora miatt még nem dönthet egyedül. De ha megkapja az árvaszék felmentését, akkor elvehetem. Nincs sok időm, Pista, már úgy értem, az életemből.

Ez a vérbaj sem tesz jót nekem. De ő szeret. Vagyis kell a papír, és elvehetem. Ő az a fajta, aki ápolja a beteg költőket, ismered az ilyen nőket, előttem is írókkal volt kapcsolata, szerintem utánam Babitsot fogja hülyíteni...aztán mást.

CSINSZKA

Bandi! Olyan csacsi vagy!

ADY

De ez most mindegy...fiatal, gyönyörű testű nő, látod. Kell nekem. De feleségül, mert csak úgy tudom ráhagyni a szerzői jogaimat, amiért végül is velem van...

CSINSZKA

Utálatos ember! Utálatos!

ADY

Kérlek, írd meg a felmentő levelet a gyámügynek, és ők hivatalosan kiállítják...

TISZA

Természetesen. Ennek semmi akadálya.

Nagy zaj kintről, a képviselők jönnek be. Az első mondatoknál vágott képek **Tábor-Külső-Nappal**, megjelenítődik, amiről beszélnek.

ANDRÁSSY

Szegény...szörnyű eset...!!! Szörnyű!

TISZA

Mi történt?

APPONYI

Kovács Gyuszi...a Gyula...mindönk Gyulája.

KÁROLYI

Elesett.

ANTALFY

Baleset történt, parancsnok úr.

TISZA

Baleset?

APPONYI

Csak megbotlott.

ANDRÁSSY

Egyszerűen megbotlott, és elesett.

KÁROLYI

És meghalt. Elbotlott és meghalt.

APPONYI

Ő, aki a fejében a golyót is...

ANDRÁSSY

Egy gyökérben, egy kis gyökérben...érthetetlen, és azonnal...

TISZA

Antalfy őrnagy?

ANTALFY

Így van, miniszterelnök úr. Olyan szerencsétlenül esett el,
hogy azonnal meghalt.

TISZA

Értem. Bevitték...

ANTALFY

A kórházi sátorba, igen, de az orvos sem tudott segíteni
rajta.

TISZA

Gondoskodjunk róla, hogy hősi halottként emlékezzünk meg a
képviselő úrról.

ANTALFY

NA, AZT MÁR NEM!!!!!! Minden nap százan és százan pusztulnak
el a bajtársak közül! Belük szakad ki, lábukat, karjukat tépik
le a lövedékek! És mi huszárruhában masírozunk, miniszterelnök
úr! Miféle maskara ez rajtunk?! Hol vannak már a huszárok? A
huszárhagyományok?! Ezt akarja megbecsteleníteni ezzel a
politikussal?! Mi köze ennek a mi nyomorunkhoz?! Nyerünk, azt
mondja, nyerünk, mit nyerünk, megölünk ötvenezer olaszt,
elvesztünk huszonötezer magyar embert, akik békés falvakból
jöttek, semmi közük sem a monarchiához, sem az olaszokhoz,
akik mellesleg a háború kezdetekor még szövetségeseink voltak!
Hol a fia, miniszterelnök úr, most nem kérdezi?! Az orosz
fronton, papként járja a harctereket, tud róla?! Ennyi
szerencsétlen, nyomorult parasztfiút még nem öltek a magyar
történelem során! Huszonötezer halott magyar parasztyerek,
ugyanennyi nemzetiségi csak mióta itt vagyunk! Én most ezekért
a gyilkosságokért halálra ítélem Önt, miniszterelnök úr, és az
ítéletet helyben végrehajtom!!!

*Előkapja a pisztolyát, ráfogja Tiszára, a többiek nem
mozdulnak, mielőtt a huszártiszt lőne, váratlanul belép
Ilonka, kezében a lábost*

*Antalfy megfordul, Ilonka látja, mi a helyzet, azonnal Tisza
elé veti magát, közben szorítja a lábost*

ILONKA

**Engem, engem lőjön le! Az én életemnek nincs értelme
nélküle, és nem tudok nélküle, könyörgöm, engem lőjön le!!!**

*Antalfy habozik, majd a levegőbe lő, és térdre esik, bejön
Denise grófnő is*

DENISE

Mi történt?!

TISZA

Egyikőtök sem mozdult...itt állt ez az ember, fegyverrel a kezében. Egyikőtök sem mozdult. Menjetek vissza azonnal, Ilonka. Hamarosan megyek én is.

ILONKA

Az jó lesz, nagyon jó lesz, Pista. Nagyon jó.

TISZA

Őrnagy úr. Álljon fel. És ellenőrizze a körleteket. Készüljenek fel egy esetleges hadálláspontról áthelyezésre. Az olasz parancsnokhoz küldjön követet. Hogy állnak?

ANTALFY

Nagyon sok embert vesztek. Páran lehetnek csak, akik még kitartanak.

TISZA

Hozzon össze egy találkozót az olasz parancsnokkal.

ANTALFY

Értettem.

Kimegy. Tisza néz utána. Majd megfordul.

TISZA

A feleségemen kívül senki...senki nem mozdult.

49. kép

Félig leégett majorság épület-Belső-Nappal
Kája szónokol éppen.

KÁJA

És gondoljátok meg, kinek az érdekében, miért haltok meg itt? Az ország erősödik ezzel, nagy lesz megint a magyar nemzet? Területeket szereztek, jobban fogtok élni, ti asszonyaitok, gyermekeitek? Dehogyan. Kiszolgáltok egy monarchiát, egy idióta királyt, és a német császárt. Hol szól ez a háború a ti érdekeitekről? Kinek a haszna az, ha ti itt győztök, vagy elpusztultok?

KATONA 1

Soha nem érünk túl az Isonzón. Erősebbek. Tegnap elpusztult hat emberem. Somogyi parasztyerekek mind. Hogy a kurva anyjában rohadna meg az összes...az összes...

50. kép

Tisza sátra előtt-Külső-Nappal

A képviselők, Ady, Csinszka, Ilonka szállnak be az autókba, senki sem szól. Tisza áll, nézi őket, az autók elmennek.

51. kép

Félig leégett majorsági épület-Belső-Nappal

Most István beszél a katonához.

ISTVÁN

Ti heten az éjszaka szétszóródva eljuttok Almássy grófnő birtokára a Dráva mellé. Vezető is lesz veletek, aki tudja az utat. Ott a birtokon elbújtok, a birtok a király külön védelme alatt áll, német katonaság ott nem kutakodhat, sem a magyar hatóságok. És az alkalmas pillanatban egyenként hazamentek, ha a háború a vége felé közeledik. Már pedig ebből a háborúból nincs sok vissza.

KÁJA

Ti hazug híreket kaptok győztes csatákról, megnyert ütközetekről. Tudatosan vezetnek félre benneteket. A románok elfoglalták az erdélyi területeket, az oroszokkal együtt egyre beljebb jutnak az országban. A szerbek ellentámadásai egyre sikeresebbek. A német hadvezetés a magyar csapatokat már csak áldozatnak használja, oda dobja az embereket, csak azért, hogy időt nyerhessen több ezer magyar fiatal halálával. Kövessétek István utasításait, jussatok el a birtokomra, ott megbeszéljük a továbbiakat. És a társaitokat is avassátok be, de óvatosan, hiszen nagyon sok a besúgó köztetek...

Kintről autózaj, hangok, német vezényszavak. Egy pillanat, és berúgják a rossz ajtót, német katonák lepik el a majorsági épületet, érkezik két tiszt, németül beszélnek. Az egyik katonát kihívják azok közül, akiket Kájáék agitáltak.

NÉMET TISZT /németül/

Ezek a dezertőrök?

KATONA /németül/

Igenis!

NÉMET TISZT /németül/

A nő és a pap pedig a felbujtók?

KATONA /németül/

Igenis.

**NÉMET TISZT /németül/
Letartóztatni, megbilincselni mindet! /németül/**

**ISTVÁN /németül/
Ezek a katonák a magyar-osztrák királyi hadsereg tagjai, a német szövetséges hadsereg nem avatkozhat be...**

**NÉMET TISZT /németül/
Példát statuálunk. Egyre többen szöknek meg a frontról az ilyen aljas agitátoroknak köszönhetően. Most majd elveszük a kedvüket ettől.**

52. kép

Tisza tábora-Külső-Nappal

Érkeznek a katonák gyalog, vagy lovon, sebesülteket hoznak szekéren, Tisza irányítja őket. Váratlanul egy lovasfutár lép hozzá.

Tisza meglepve fordul hátra.

LOVAS

Ezredes úr, jelentem a németek magyar dezertőröket fogtak el, és a hírek szerint ki is végzik őket.

TISZA

Ehhez nincs joguk. Messze van?

LOVAS

Egészen közel.

TISZA

Húsz ember jön velem. Hozzák a lovamát.

53. kép

Félig leégett major előtt-Külső-Nappal

Az udvaron felsorakoztak a magyar katonák, szemük bekötve, karjuk hátul. Szemben velük felsorakozik a kivégző szakasz. A német tiszt vezényel.

NÉMET TISZT /németül/

**A különleges hadi helyzetre való tekintettel úgy döntöttem, a háború sikerét jelentősen befolyásoló dezertőr katonákat halálra ítélem. és az ítéletet itt helyben végrehajtom.
Örmester!**

ŐRMESTER /németül/
Parancs!

NÉMET TISZT /németül/
Kivégzést levezényelni.

ŐRMESTER /németül/
Értettem.

A katonák felsorakoznak, az őrmester vezényszavakat mond, majd eldördülnek a lövések, a magyar katonák holtan esnek a földre. Ekkor érkezik lovon Tisza, azonnal a német tiszthez siet.

TISZA /németül/
Ehhez önnek nem volt joga! Nevezze meg magát!

NÉMET TISZT /németül/
Példát statuáltunk. Dezertőrökre nincs szükség. A hadbíróság amúgy is halálra ítélné őket.

TISZA /németül/
De itt nincs hadbíróság.

NÉMET TISZT /németül/
Ezért döntöttem úgy, ahogy döntöttem. Ön kicsoda?

TISZA /németül/
Gróf Tisza István ezredes, a második magyar huszárezred parancsnoka. És ezt az esetet jelenteni fogom a királynak, és kérem, hogy közvetítse a császár felé.

NÉMET TISZT /németül/
A győzelem érdekében cselekedtem, és ezt vállalom bárki előtt.

TISZA /németül/
Követelem, hogy a jövőben a monarchia katonáinak ügyében bennünket keressen meg, a dezertőröket a háborús parancsoknak megfelelően a magyar táborba szállítsák.

NÉMET TISZT /németül/
Csak akkor, ha erre ráérünk. Ugyanis háború van, ezredes, ha nem vette volna észre. De rendben, a két felbujtót csak most akartam kivégeztetni. Azokat átadom Önnek. Hozzátok ki őket! Ön, ha jól tudom, miniszterelnök volt, Önök indították el ezt a háborút. Remélem, lesz bíróság, amely majd ön felett is ítélt ezért.

Tisza felelne, de most veszi észre Istvánt, a fiát, és Káját, ahogy bilincsből hozzák őket. Tisza ledöbben, ahogy a fiát papi ruhában meglátja. De nem árulja el magát. Oda szól az embereihez.

TISZA

A két személyt a táborba kíséritek bilincsből. Ha szökni próbálnak, agyonlövöttek őket.

Katonák tisztelegnek, oda mennek Kájához és Istvánhoz. Tisza megsarkantyúzza a lovát, elvágat, mögötte a többiek.

54. kép

Katonai sátor-Belső-Nappal

István és Kája egymásnak háttal ülnek, kezük-lábuk megbilincselve. Belép Tisza. Tábori széket vesz elő, kinyitja, szép komótosan leül. Csönd.

TISZA

Megölteték hat katonát.

/csönd/

TISZA

Hat embert. Parasztgyereket. Haza akartak menni.

/csönd/

TISZA

Felbujtás dezertálásra. Nem tudok tenni semmit. Polgári bíróság, hazaárulás, háború esetén kivégzés. Háború van.

/csönd/

TISZA

Nem tudtam, hogy felszenteltek papnak.

/csönd/

TISZA

Almássy grófnő. Az ifjabbik.

/csönd/

TISZA

Azt hiszi, nem tudom, mit gondol most? Hat katona. Tisza István milliókat ölt meg. Azzal, hogy belevitte az országot a háborúba. És még nincs vége. A német tiszt elhamarkodta a dolgot. Kivégeztette a hat katonát, ahelyett, hogy megkérdezte volna, mi volt a feladatuk, hova kellett volna szökniük. Nyilván valahová, ahol biztonságban vannak egy darabig. Aztán

onnan tovább, egyenként, haza. Bujkálni a padlásokon. Csűrben.
Amíg lehet.

/csönd/

TISZA ISTVÁN

Istenem...édes istenem...az a hat fiatal ember...egy is sok...de hat...

TISZA

Hány millió. És még meddig. Még meddig.

Tisza elsírja magát, az egész miniszterelnöksége, a háború van benne ebben a szinte hangtalan sírásban. Rázza a remegés a testét. Kája és István, ahogy a bilincsektől tudnak, egymáshoz fordulnak, döbbenet néznek össze.

István szinte azt sem tudja, hol van, soha nem látta még ilyen állapotban az apját. Tisza összeszedi magát, feláll, összecsapja szépen lassan a tábori széket. Kiszól a sátor előtt őrt álló katonának.

TISZA

Oldja el a bilincseiket. Nincs rá szükség. Nem szöknek meg.

55. kép

Katonai tábor-Éjszaka-Belső

A katonák a sátrakban, egy-egy ór járkál, majd senkit sem látni mozogni. Kihalt minden.

ISTVÁN

Az ór is elment. Apám azt akarja, hogy szökjünk meg.

KÁJI

Vagy csapda.

ISTVÁN

Nem. Adott egy percet. Most megszökhetünk. Elintézte.

KÁJI

Akkor gyerünk.

56. kép

Katonai sátor-Belső-Éjjel

Káji és István állnak a sátor bejáratánál, amely előtt nem áll senki, nincs ór. Lassan elindulnak.

57. kép

Katonai tábor-Külső-Éjjel

Tiszát látjuk, ahogy áll a vezérsátor előtt. Látja a sötétben, messze óvatosan haladó fiatalokat. Nézi utánuk. Mellette egy katona, ő sem mozdul, figyel.

TISZA /halkan/

Van esélyük?

KATONA

Miután ezredes úr tárgyalta az olasz parancsnokkal, nem hiszem, hogy ne engednék át őket. Ezredes úr, kérdezhetek?

TISZA

Kérdezzen.

KATONA

Hazamegyünk?

TISZA

Igen.

KATONA

És ezt szabad?

TISZA

Nem. Nem szabad. De hazamegyünk.

KATONA

A jó Isten...a jó Isten áldja meg mindkét kezével az ezredes urat...mindkét kezével...

58. kép

Angyal Híd-Külső-Nappal

Tisza egyedül, gondterhelten jön a ködben. Váratlanul a másik oldalon feltűnik Ady, mögötte árnyak, sebesültek, falábúak, háborúból hazatérő halottak. Ady megáll, összenéznek Tiszával. Egyik sem szól. Majd Ady int, és mennek tovább.

59. kép

Tiszáék nappalija-Külső-Nappal

Tisza család reggelizik, Tisza, Ilonka és Denise grófnő az asztalnál, ahogy szoktak, nem szólnak. Az inas érkezik be halálsápadtan.

INAS

A fiatalúr...megjött a fiatalúr!

TISZA

Engedje be.

István bejön, fején kötés, bőrkabátja csupa piszok. Ilonka felugrik, de Tisza leinti.

TISZA

Folytassa kérem a reggelit.

ILONKA

Megjött!

DENISE

Drága István...

ILONKA

Megsebesültél?

ILONKA

Fél éve nem tudunk rólad semmit...

ISTVÁN

Klárával... mentettük a dezertőröket, először a birtokán, aztán később elhagyott tanyákon, szerveztük a hazajutásukat.

TISZA

Úgy tudom, elfogatóparancs volt érvényben ellened.

ISTVÁN

De nem kaptak el.

TISZA

Nem. Ennek így kellett lennie.

ISTVÁN

Köszönöm...hogyan akkor hagyott futni bennünket.

ILONKA

Miért? Mi történt?

TISZA

Már elmeséltem.

DENISE

Amikor a táborban...

TISZA

Igen.

ISTVÁN

De már nem érvényes a parancs. Vége a háborúnak.

TISZA

Egyél. Denise nénéd szilvalekvárja idén nagyon jól sikerült.

DENISE

Jó volt az tavaly is, csak akkor más bajunk volt, nem figyeltünk az igazi ízekre.

Zaj a lépcsőről, Erzsébet jön le, nagyon nehezen, de boldogan. Oda siet Istvánhoz, átöleli, István meghatódik, szorítja a kislányt magához.

DENISE

Erzsébet, megkértelek, maradj a szobádban...

ILONKA

Hagyd. Szeretném, ha velünk reggelizne.

Erzsébetnek felcsillan a szeme.

ERZSÉBET

Lehet...?

ILONKA

Miért ne lehetne?

TISZA

Miért ne lehetne? Ülj le, egyél velünk.

ISTVÁN

Drága kis húgom... de megnőttél...

ERZSÉBET

Mert a lányok nőnek.

ISTVÁN

Így van, így...nagyon sokat gondoltam ám rád...

Denise megpróbál segíteni Erzsébetnek.

ILONKA

Hagyd, kérlek. Tud ő venni magának, igaz, szívem?

ERZSÉBET

Tudok!

Vesz magának, közben leejti a kenyeret, a lekvárral összekeni az asztalt, de a többiek úgy tesznek, mintha minden rendben lenne.

ISTVÁN

Szeretem Klárát. És azt hiszem, elutazunk egy időre a tengerre. Két hónapra.

TISZA

Az jót fog tenni.

ISTVÁN

Utána pedig Prágába költözünk, egy ottani Károlyi felajánlotta a vidéki kastélyát. Nem akarunk ebben az országban élni. Legalábbis egy ideig biztosan nem. Az is lehet, hogy soha többé nem látjuk egymást. Már hogy mi, akik most itt ülünk.

Csönd.

ISTVÁN

Nagyon jó itthon lenni.
Jó itt... veletek.

TISZA

Mennem kell, szoboravatásra. Ti egyetek nyugodtan. Utána hamar visszatérek.

Tisza kimegy. A többiek nem szólnak. Csönd, esznek tovább, Erzsébet nagyon boldog

60. kép

Angyal Híd-Külső-Nappal

Tisza és Plósz mennek a hídon. Közben emberek a másik oldalról átüvöltöznek Tiszára ilyeneket „mocskos gyilkos”, „hazaáruló”, „dögölj meg”, de Tisza és Plósz nem zavartatják magukat.

PLÓSZ

Ennek örülök, hogy a fia megbékélt.

TISZA

De a legnagyobb ellenségem rokonával...

PLÓSZ

Ó, ilyen már előfordult. Önt mostanában nem nagyon szeretik.

TISZA

Igen, látom.

PLÓSZ

Úgy gondolják a pestiek, ön az oka a háborúnak.

TISZA

Igen, és ez némiképp igaz is lehet.

PLÓSZ

Én nem így gondolom.

TISZA

Ez jól esik, Plósz úr.

PLÓSZ

Pedig némiképp neheztelnem kellett magára. Az állatkert például...olyan nagy volt az éhínség, hogy megették az állatok többségét. Levágták. Még a flamingókat is. Újra kell majd szervezni az egészet.

TISZA

Az állatkert fontos... Plósz úr...

PLÓSZ

Tisza úr... szedje össze magát, önt nem láthatják gyengének. Nem, ez képtelenség.

TISZA

Igaza van. Magába karolhatok?

Megtántorodik, Plósz elkapja.

Egyre erősebbek a gyalázkodó kiabálások, némelyik átjön erre az oldalra, egészen közelről üvölt Tisza arcába.

PLÓSZ

Annak örülök, hogy a család rendben van.

TISZA

A feleségem nagyszerű asszony. Nagyon szeretem.

PLÓSZ

Ne érzékenyüljön el. Ezek nem láthatják önön, gróf úr.

TISZA

És a fiam is...ahogy megérkezett, szerettem volna megölelni, megcsókolni...

PLÓSZ

Miért nem tette?

TISZA

Mert ez nálunk...ez nálunk nem szokás.

PLÓSZ

Értem. Kérem, mosolyogjon. Vigyázzon! Egy kő! Úgy... nagyszerű, nem talált... és ha bármi gondja van, jöjjön be hozzám az állatklinikára, bármikor beszélgethetünk.

TISZA

Megyek...szoboravatóra. Mostanában ilyesmire használnak. Ott is... gyalázkodnak.

PLÓSZ

Kinek a szobra?

TISZA

Igazából...fogalmam sincs. Nem tudom.

61. kép

Duna part-Külső-Nappal

Tisza áll a még letakart szobor mellett, szónokol. Előtte urak, hölgyek, képviselők, Tisza mellett egy rendőr. Távolabb, a kordonok mögött zajongó tömegek. Köztük Lékai, a fiatalegyetemista, nagy köpenyben, cylinderben, láthatóan nem az övé. Lassan jön előre, beszél az egyik őrrrel, az átengedi a kordonon

TISZA

Mert a hős az a parasztfiú, aki faluját elhagyva hitte, hogy harcolnia kell hazája megmentéséért. Hős volt az a nemes, aki önként vette fel a szolgálatot, és adományaival, birtokaival hozzájárult a háború sikeréhez. Nincsenek örök győztesek. A magyar történelem megmutatta, hogy az ezerfelé szabdalt kis nép ritkán, és akkor sem tartós időre tud csak győzni. Ez a háború elveszett. De ahhoz, hogy erőt gyűjtsünk a további megpróbáltatásokhoz, a hősök emlékezetét meg kell őriznünk, mert csak az ő példájuk...

LÉKAI

Elég volt, nemzetgyilkos! Pusztulnod kell!

Lékai előkapja a fegyverét, tüzel, mellén találja el Tiszát. Tisza mellett álló őr azonnal nekiugrik, belöki az emelvény mögé. Négy-öt civil ruhás fiatalember azonnal ráveti magát Lékaira, vinnék is el, de közben Tisza kikászálódott a szobor mögül, és rákiált a civil ruhásokra.

TISZA

Hagyják még... ne vigyék el. Még ne.

62. kép

Duna parti lépcső-Külső-Nappal

Tisza és Lékai ülnek egymás mellett, háttérben Tiszát vigyázó testőrök, katonák. Dunán elúszó dinnyehéj, katonai zubbonyok, véres ruhák, játékok, sok minden.

LÉKAI

Ki vagyok?! Lékai János vagyok, egyike azoknak, akiknek bátyja és apja is ott pusztult el a csataterben, akiket te öltél meg! Egyébként nem árurom el soha, milyen kör tagja vagyok, és kikkel együtt terveztük el a merényletet, amely sajnos nem sikerült! De nem vagyok egyedül!

TISZA

Ne tegezzen! Mire alapozza az állítását?

LÉKAI

Milyen állításomat?

TISZA

Hogy én öltem meg őket.

LÉKAI

Mindenki tudja! Mindenki! Ön volt a háború alatt a miniszterelnök! Ön írta alá a hadüzeneteket!

TISZA

Ön szerint milyen más lehetőségem lett volna?!

LÉKAI

Például, hogy nem írja alá.

TISZA

Önnek tudomása van róla, hogy a magyar országgyűlés kit nevezett volna ki helyemre?

LÉKAI

Nem érdekel! Rohadt áruló, gyilkos!

TISZA

Én tudom. Olyan képviselőt, aki a nemzetiségieket gyűlöli, és a szerbek megszállását azonnal elkezdte volna, még a szarajevói merénylet előtt.

LÉKAI

Ne szónokoljon! Én az egyetemre járok történelmet hallgatni,
nem magához!

TISZA

Aki ezt követően felmondta volna a magyar-osztrák szerződést,
a monarchia alapszerződését.

LÉKAI

Vesszen a monarchia!

TISZA

Ebben az esetben Ausztria Németország segítségével ellenségnek
kezelté volna Magyarországot, és pár hét alatt anektálja!

LÉKAI

Ezek csak ideák!

TISZA

És kiszolgáltatja a román és orosz erőknek. Magyarországot
prédaként két olyan hatalom elé dobja, amely évszázadok óta
vár arra, hogy ez a nép örökre eltűnjön a földről.

LÉKAI

Nem hiszek a kiegyezés mártírjaiban! Hazug, gyáva alakok
voltak mindig, ma is azok!

TISZA

Magyarországot csak a dualizmus segíthette át ezen a háborún!

LÉKAI

Halottakkal?! Két millió halottal?! Ez megérte Önnek? Bátyám
és apám halála megérte önnek?!

TISZA

Én is a fronton harcoltam! Maga hol volt akkor?!

LÉKAI

Én szerveztem az ellenállást a Galilei körben, uram!

TISZA

Vagyis hazaáruló tevékenységet végzett! És ön vádol engem?!

LÉKAI

Nem csak én vádoló! Egy egész nemzet vádolja önt élő és
halott polgáraival! Most nem sikerült legalább a főgyilkost
megölni, de jönnek mások, ne féljen! Jönnek mások!

Váratlanul lövés, nem tudni, honnan jött. Lékai golyóval a
fejében fordul le a lépcsőről. A testőrök nagy hangzavarral
veszik körül Tiszát, általános rohangálás. Tisza csak ül, nézi

az élettelen testet. Kiveszi a belső zsebéből a pénztárcáját, amit a lánya készített, forgatja, a fém betétet érte a golyó.

63. kép

Sötét Kapu- Külső- Este

Emberek ülnek-állnak az alagútban, senki nem megy sehova. Várnak. Férfiak, nők, gyerekek. Batyukkal, bőröndökkel. Nagyon lassan mozdul csak meg egyik-másik. Félelmetes ez a várakozó tömeg.

64. kép

Tisza villa ebédlő-Belső-Este

Asztalnál ülnek: középen Tisza, mellette Ilonka, aztán Ady, Csinszka, Károlyi, Apponyi, Andrássy. Esznek, de már a vége felé járnak, lassan teszik le az evőeszközöket. Kivéve Adyt, aki nem eszik, csak néz előre, mint aki itt sincs. Tisza váratlanul megszólal.

TISZA

Ma este valamelyikőtök el fog árulni engem.

ANDRÁSSY

Bocsáss meg, ez nagyfokú blaszfémia.

TISZA

Elnézést.

Csönd, a szereplők összenéznek, berobog Denise, hatalmas tál süteménnyel.

DENISE

Elkészült az almáspite... még forró... elnézést, sokáig tartott. De most, hogy a szakszervezetek ismét működnek, a cselédek is gyűlésekre járnak, ma senki sincs itt. Nekünk kellett mindent intézni, az egész vacsorát Ilonkával.

ILONKA

Nem volt fárasztó...legalábbis eleinte. Sajnos, én a gáztűzhelynél nem állhatok sokáig, mert elfogy a levegő, a gáz megeszi a levegőt, és olyankor légszomjam lesz, le kell feküdnöm. De csak pár perc, és megint kelhetek fel.

ANDRÁSSY

Nektek már gáztűzhelyetek van? Ez igen. Ez ám a haladás.

Denise kiosztja a pitéket, maga is leül, nekiesnek mind a süteménynek.

KÁROLYI

Holnaptól átveszem a miniszterelnökséget. Általános választójog, szociális reformok. Szakítás a királlyal. Polgári demokrácia.

/csönd, esznek tovább/

APPONYI

Haladéktalanul utazom a béketárgyalásokra. Úgy vélem, megmenthetem az ország területi egységét a régi nemzethatárok megtartása között. Ezt el fogom érni. Érzek magamban annyi ambíciót. Mi, főrendek amúgy sem alkudtunk soha. Magyarország nagyobb lesz, mint valaha. Elintézem.

/csönd, esznek tovább./

ANDRÁSSY

Magam leszek a kulturális és közoktatási miniszter.

ADY

/nagyot morog/

CSINSZKA

Mi pedig elmegyünk Bandival a hegyekbe. Friss levegő kell neki.

ADY

/morog/

CSINSZKA

És elnézést, hogy nem evett. De morfiúmot kapott, a fájdalmak miatt...és ez így hat rá...csak van...nem szól, nem eszik, csak néz.../elsírja magát/

ILONKA

Szegény Bandi. Egy ilyen költő..

CSINSZKA

Az orvos ajánlotta. Az Alpokba. Elviszem.

/Ady felemeli a kezét/

ADY

A ...éajnak nem hanál a frissssss egő.

CSINSZKA

De buta vagy! A tudód rendetlenkedik. Annak kell, nem a
vérbajodnak. Most is pelenka van rajta, mert már...de én
mellette vagyok...amíg lehet. Tisztába rakom.

Esznek tovább, végeztek, Ady feláll.

ADY

Me... dulnunk ke...

CSINSZKA

Igen, megyünk Bandikám, megyünk. /ránéz Ady nedvességtől
foltos nadrágjára/ Már megint mit csináltál...nem baj, majd
otthon tisztába teszek...Nagyon aggódtunk önért, Tisza
István, a múltkori merénylet idején. Nagy szerencse, hogy
életben maradt. /előrejön, segíti Adyt, aki úgy megy, mint
az alvajárók/

Tisza is feláll, előre jön elbúcsúzni.

ILONKA

Bocsánat, nem tudok felállni, elzsibbad ilyenkor a lábam,
nem az üléstől, hanem az édességtől, a cukortól, nem bírom
a cukrot, ebben a pitében pedig van, ilyenkor felmegy a
vércukrom legalább tizenötre, de aztán visszaáll. Isten
velük, Bandi.

ADY

Ke... ókolom. /Csinszkához/ ...enj ... lőre.

CSINSZKA

Jobb lenne...

ADY

ASZT MONDTM, ...ENJ EŐE!!!! üje urva...

Csinszka felnevet

CSINSZKA

Viszontlátásra, István. Szervusz, Ilonka.

Kimegy, Ady közelebb lép Tiszához. Halkan.

ADY

Ami ...ost köveezik, ahhoz semmi özöm.

TISZA

Tudom.

ADY

Öejmeg... bajszdmeg... incsen...ás... enki...ekem...

Néznak egymásra, Tisza megöleli Adyt.

ADY

Jöök éis...hamaosan...incs sok...ha e...e...őbb...

TISZA

Várlak, Bandi.

Csinszka kiviszi Adyt, Andrássy és Apponyi is felállnak, kezét csókolnak az ülő Ilonkának.

ILONKA

Ó, maguk is mennek már? Hiszen...

APPONYI

A politika, asszonyom, a politika! Szervusz, Pista.

TISZA

Szervusz.

Kezet fognak.

ANDRÁSSY

Szervusz, Pista.

TISZA

Szervusz.

Kezet fognak, Andrássy és Apponyi kezét csókolnak Denise-nek is, távoznak. Károlyi ül magába roskadva a széken.

TISZA

Károlyi gróf...te maradsz?

ILONKA

Maradjon, kérem, olyan fiatal még az idő.

KÁROLYI

Ó nem, köszönöm, holnap nehéz napom lesz. Át kell vennem az ország vezetését.

ILONKA

Az valóban nem egyszerű. De vegye könnyedén, vegye könnyed játéknak, igaz, Pista?

KÁROLYI

A királyság intézménye megszűnt. A császár is...megszökik a jövő hónapban, titokban, Belgiumba. Vége annak is. A császárságnak is. Király se lesz. Csak a nép.

Károlyi feláll, de nagyon nehezen indul, látszik rajta, valamit mondani akar, de aztán mégsem mondja.

KÁROLYI

Köszönöm a vacsorát. Kitűnő volt.

TISZA

Örülök, ha ízlett.

/csönd/

TISZA

Nem teszik meg. Nem merik megtenni. Ha most elfutnék, akkor igen. Akkor útközben, vagy a birtokon. Biztosan. De itt nem merik megtenni.

KÁROLYI

Legyen neked igazad. Azt kívánom. Holnap..egy emberem Prágába megy. Üzensz valamit a fiadnak?

TISZA

Nagyon szép a menyasszonya. Legyen boldog vele. Ezt üzenem.

KÁROLYI

Rendben. És Pista...ami most következik, az talán még elkerülhető. Ha mi ketten okosan tudunk...

TISZA /váratlan erővel/

Takarodj.

Károlyi döbbsen néz Tiszára, aztán kezét csókol a két nőnek, kimegy. Denise az ablakhoz siet, megfordul, nagyon izgatott.

DENISE

Azonnal csomagoljunk! Siess, Pista! Rohanjunk!!!!

ILONKA

Mi történt?! Deniském..

TISZA

Nem megyek sehova.

DENISE

Pista, ne csináld ezt!!!! Világos minden!!! A katonákat is visszarendelték a ház körül...egy órája még vagy húsz katona vigyázott ránk, ahogy eddig is...Eddig hetek, hónapok óta! És ezek most eljöttek! Az örök eltűntek! És Ady is megmondta!!!!

TISZA

Nem megyek sehova.

ILONKA

Én nem is tudnék. Nekem elzsibbadt a forgóm!

DENISE

Ne törődj a hülye forgóddal, Ilonka! Nem érted?! Azonnal el kell hagyni a házat! Megdöglünk itt mind!

ILONKA

De miért?

DENISE

Pista, mondd meg nekik! Hiszen teljesen világos volt a vacsora alatt..minden!!! Minden!! A hátsó bejárathoz tudok hívni egy kocsit, azzal még megmenekülhetünk!!!!

ILONKA

Mi a baj, Pista?

TISZA

Denis-nek igaza van, nektek azonnal mennetek kell, minden perc számít. Felejtsd el a forgódat, és siess a szobádba, szedd össze az ékszereidet, más nem kell, és Denise-zel elmentek automobilon, először Győrbe, onnan majd tovább, ott várnak iratok...és vidd magaddal Erzsébetet..

ILONKA

És te?

TISZA

Én maradok. Lehet, hogy nem merik megtenni. Lehet.

DENISE

Pista! Ne csináld ezt! Hárman maradtunk! És ott van még a fiad, akár el is juthatunk hozzá, ha ügyesek vagyunk! De sietni kell! Gyorsan! Svájcba kell mennetek! De csak ketten, majd megyek utánatok egyedül...ha lehet.

ILONKA

Pista...neked menekülnöd kell?

TISZA

NEM AKAROD LÁTNI A FIADAT?! CSOMAGOLJ ÉS MENJ!!!

/csönd/

ILONKA

Menekülni...Akkor én sem megyek. Maradok. Ha te maradsz, én is maradok.

TISZA /halkan/

Jobb lenne...

ILONKA

Maradok. Megmondtam. Veled maradok.

DENISE

Látod, milyen makacs, Pista? Induljunk mind a négyen, ha te is jössz, ő is jön, mi ezen a bonyolult?! Mentsd meg őt is, magadat is! Nekem már nincs életem, én nem számítok, de ő igen!

TISZA
Ilonka?

ILONKA
Ha te maradsz, én is maradok.

DENISE
Szerencsétlenek! Legalább a fiatokra gondolhatnátok!
Szüksége van rátok!

ILONKA
Neki? Nincs. Az apjára nincs. Én pedig az apjához mentem.
Szerelemből, igaz, Pista? Nem a fiamhoz. Őt csak megszülttem, de azt a szerelmemnek, igaz, Pista? És akkor éjjel...tudod...mindennél igazabban éreztem, hogy összetartozunk. Köszönöm, Pista. Denise...te mehetsz...te menekülhetsz...Az én családomból még senki sem menekült el. Sehonnán. De te menj.

DENISE
Én? Hova?! Hova?!!!!!

Tisza váratlanul feláll, elindul felfelé a lépcsőn.

65. kép

Erzsébet szobája-Belső-Nappal

Erzsébet a babájának kis szoknyácskát vár, nagyon el van foglalva, mellette ül Tisza.

TISZA
Elég nagy vagy már...

/csönd/

TISZA

Nem tehattünk mást. A király javasolta. Ferenc József. Egy miniszterelnöknek az erőt kell, érted...nem lehet olyan gyermeke...mint te...egy gróf Tiszának nem lehet olyan gyermeke, ha az országot vezeti...

/csönd/

TISZA

Iskolába se mehettél. Megpróbáltuk házitanítóval. Mit műveltél vele. Karmoltad, rúgtad.

/csönd/

TISZA

Nem tudunk most elküldeni a birtokra sem. Hiszen ott sem tudnak rólad. A rokonok sem. Ezért kellett...ha mi elutaztunk, itt maradt a nevelőd veled... hiszen még a napfényt sem láthattad, csak ha ő sétálni vitt. De akkor sem bírtad sokáig.

Felnőttél, és egyre nagyobb leszel, Erzsébet. Gondoskodnak majd rólad. Megfelelő intézetben. Ezt már...elintéztem. Ha mi nem leszünk. De ha mégis...máshogy alakul, akkor velünk maradsz. Ha el kell hagyunk az országot, velünk maradsz.

/csönd/

TISZA

De most hamarosan jönnek érted. Ma éjszaka az intézetben alszol. Intézkedtem. Ha előbb érnek ide az intézetből... mint... mások.

ERZSÉBET /halkan/

Nem akarok. Itt akarok.

TISZA

Rendben van.

Átöleli a lányát.

TISZA

Rendben van. Igazad van. Intézetbe...micsoda egy...micsoda...egy aljas, rongy ember vagyok...hogyan rohadnék ki belül, a mikor ilyet mondok neked, a lányomnak...intézetbe, hogy rohadnék meg...

66. kép

Tisza villa előtt-Külső-Éjjel

Árnyak jelennek meg az úton, átmásznak a kerítésen, jönnek be a kertbe.

67. kép

Tiszáék ebédlője- Belső-Este

Tisza, Denise és Ilonka teáznak a legszebb készlettel.

DENISE

Egy kicsivel több cukor nem ártott volna.

ILONKA

Ne hozzam le Erzsébetet? Egyen velünk.

TISZA
Nem. Alszik már.

ILONKA
Ezentúl minden jobb lesz.

TISZA
Ügyesek voltatok. Szakács nélkül...ilyen vacsorát...

ILONKA
Ugye? Sok mindenre képesek vagyunk még. Aponyi csak úgy tömte magába...

TISZA
Hírt kaptam a fiúnkról.

ILONKA
Istenem!

TISZA
A felesége...állapotos. István kilépett a papi szolgálatból.
Gazdálkodik.

ILONKA
Remélem, hamarosan láthatom őket. A Károlyi családban a lányok mindig nagyon szépek voltak. Adjon Isten erőt menyemnek, hogy a szülést minél kisebb kínnal élje végig. Én mindkét gyermek születésénél csak örömet éreztem, fájdalmat soha. És a gyermeküknek szép élete legyen.

Kintről nagy zaj, dörömbölnek az ajtón. A család nem mozdul, iszogatják a teát tovább. Nem is néznek már össze. A dörömbölés folytatódik, majd lövés, a zárat lötték ki. Tisza előveszi a revolverét a belső zsebéből, kezébe veszi. Öt katona tör be az ebédlőbe, ismeretlen egyenruhában, a nagy szárnyas ajtó szinte kiszakad a helyéből. Tisza feláll, kezében a pisztoly.
Az egyik katona /nem tudni, milyen náció egyenruháját hordja/ elkezd üvöltöni Tisza felém mintha valami számadást tartana, mintha vádolná őt.

TISZA
Kik maguk? Azonnal távozzanak!

A katona üvölt.

TISZA
Nem értem önt, uram. Épp teázunk. Azonnal távozzanak.

Katona tovább üvölt.

TISZA

Én a magyar országgyűlés védelme alatt állok. Haladéktalanul hagyják el a házamat!

A katona folytatja, kemény hangot olvas Tisza fejére valamit, a család ül, néznek maguk elé.

A katona most a többiek felé néz, int, mind a család felé tartják a fegyvereiket. Az egyik katona elsüti a ravaszt, abban a pillanatban Tisza is tüzel, a másik katona összeesik, de Tisza is az asztalra zuhan, Ilonka és Denise felsikítanak, Tiszához lépnek, de őket is eléri egy-egy golyó. Katona int a másoknak, nézzen körbe a házba, katona elindul, a másik kettő közben a halott társukat húzzák ki.

68. kép

Erzsébet szobája-Belső-Este

Egy katona berúgja az ajtót, Erzsébet azonnal a sarokba rohan a babájával, remegve nézi a katonát. A katona felhúzott puskával közeledik. Nézi a kislányt, aki remeg, és láthatóan bepisil a félelemtől. Katona rátartja a fegyvert. Kintről vezényszavak, katona visszaválaszol valamit. Nézik egymást Erzsébettel. Aztán katona dönt, nem lövi agyon, kisiet a szobából. Erzsébet remegve öleli a babáját.

69. kép

Tiszáék ebédlője-Belső-Este

Tisza a földön, vérben. Denise a másik oldalon, láthatóan él, de nincs magánál. Ilonka távolabb fekszik Tiszától, szintén eszméletlen. Tisza halott, nem lélegzik. A lépcsőn megjelenik Erzsébet, szorítja magához a babát. Lassan jön le, remegve. Megnézi halott apját. Aztán a többieket. De nem érinti meg őket. Körülnéz. Minden csupa vér. Kimegy az ebédlőből.

70. kép

Tiszáék előszobája-Belső-Este.

Erzsébet jön, körülnéz, sehol senki, bejárati ajtó szétlőve. A falakon ősök képei, a Tisza család sorakozik a képeken. Erzsébet ismét körülnéz. Aztán kifelé indul, kimegy az utca felé.

71. kép

Tiszáék ebédlője-Belső-Este

Ilonka mintha magához térne, de felállni nem tud, próbál, visszaesik. Tisza holttestéhez vonszolja magát. Megnézi, látja, halott. Oda kucorodik melléje, a vállára hajtja a fejét, mintha csak aludni készülne vele. Elhelyezkedik, lecsukja a szemét. Denise nem mozdul, de lélegzik.

72. kép

Tiszáék háza előtti utca-Külső-Este

Erzsébet megy a kerítés mellett, szorítja a babát, nagyon fél. Szirénahangok, rendőrségi autók érkeznek az utca másik feléről a Tisza villához, és teherautó, nagy a zaj. Erzsébet már a saroknál van, váratlanul felnéz, meglepődik. Arcán az öröm.

ERZSÉBET

Apus...!

Plósz arcát látjuk, ő áll a kislány felett. Erzsébet átöleli, szorítja magához, és mondogatja a szót. Plósz a villa felé néz, látja a sürgést-forgást, a rendőrségi és katonai autómobilokat

PLÓSZ

Gyere...kislányom...elme gyünk innét...

ERZSÉBET

Menjünk, apus.

PLÓSZ

Szép babád van. Holnap kiviszlek az állatkertbe, akarod?

ERZSÉBET

Az állatkertbe...nagyon, még nem voltam, nem voltam ott.

PLÓSZ

Elme gyünk. Kialszod magad, és holnap elme gyünk.

ERZSÉBET

Nem haltál meg, apus. Anyus is él?

PLÓSZ

Gyere szépen.

Megfogja a kislány kezét, elmennek a gázlámpák sárga fényében, távolodnak. Az utca másik végén rendőrök futnak ki-be a villába.

Plósz és Erzsébet egyre távolodnak a Városliget fáai között.

-VÉGE-

